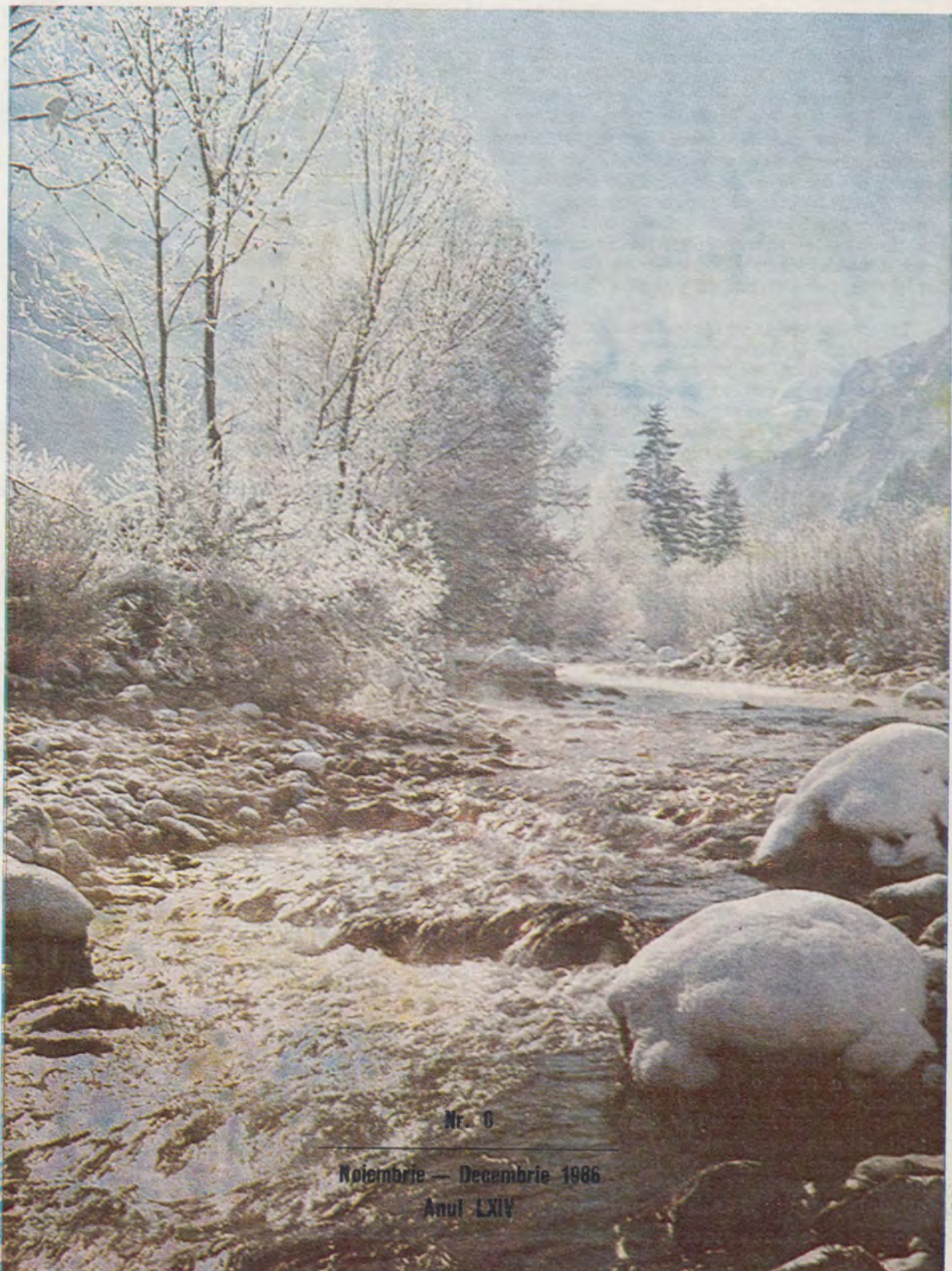

Curierul Adventist

Organ al Cultului Creștin Adventist de Ziua a Șaptea
din Republica Socialistă România

Nr. 0

Noiembrie — Decembrie 1986

Anul LXIV

Nevoia comunicării, a legăturii dintre ființele umane a fost subliniată de la început de făptură de Creatorul a toate atunci când a spus cu valoare de lege: „Nu este bine ca omul să fie singur“ (Gen. 2,18).

Comunicarea face parte din ființa și viața noastră, fie că este vorba de relația noastră pe verticală, cu Dumnezeu, prin exercițiile spirituale ale vieții noastre de credință (rugăciune și studiul Cuvintului inspirat), fie că ne referim la relațiile noastre pe orizontală, cu semenii noștri. Când în aceste relații intervine și liantul puternic al iubirii creștine, al apartenenței noastre la nădejdea și credința ce au fost date sfinților odată pentru totdeauna, relația aceasta depășește obișnuitul și devine în adevăr o relație de la inimă la inimă.

Numărul acesta al revistei noastre încheie apariția acesteia pe anul 1986, care a trecut și ale cărui evenimente aparțin de acum istoriei. Ca întotdeauna, în asemenea situații, nostalgia timpului trecut dă o notă deosebită gândurilor noastre.

Trăim într-o lume frământată și plină de contradicții. O lume ce caută să supraviețuiască propriilor ei plăsmuiri. Trăim într-un timp în care lumea se conștientizează, înțelegând că „buna învoire“ între oameni și națiuni este de preferat holocaustului atomic. Pentru aceasta, însă, mai trebuie înțeles faptul că o învoială bazată pe temere și forță este atît de șubredă, încît poate oricînd să se năruiască. Oamenii trebuie să se cunoască mai bine, să se apropie mai mult unii de alții, să se respecte și să se ajute reciproc și atunci va fi mai multă greutate în cuvînt și mai durabilă pacea. Omul, omenirea au o disperată nevoie de „bună înțelegere“ și iubire.

Trăim într-o biserică a cărei doctrină este prin excelență doctrina iubirii și a bune înțelegeri, a idealului divin de identificare cu Cel care este Pacea lumii, cu Cel care a demonstrat iubirea Sa pînă acolo încît pentru binele nostru prezent și veșnic, Și-a așezat viața în balanța cu care Cerul a valorificat mîntuirea și a urcat Golgota, „pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața veșnică“ (Ioan 3, 16).

Privind în urma noastră, avem motive să mulțumim lui Dumnezeu pentru călăuzirea Sa din anul care s-a scurs și să spunem împreună cu psalmistul: „Lăudați pe Domnul căci este bun, căci în veac ține îndurarea Lui“ (Ps. 118, 1). Noi, cei vii, putem să fim mulțumitori și recunoscători Cerului, pentru că ne-a prelungit timpul cercetării noastre. Căci, în acest an, mulți dintre bătrînii noștri (și nu numai dintre ei) au mers la odihnă, pînă în dimineața învierii. Aceasta trebuie să ne determine a avea o inimă înțeleaptă pentru a trăi cu folos zilele vieții noastre.

Tot în acest interval de timp am trecut cu toții și prin experiențe ce au avut menirea să ne învețe lecția încrederii depline în Dumnezeu. Domnul Isus Hristos în persoană ne asigură spunînd: „Cît despre voi, pînă și perii

din cap, toți vă sînt numărați“ (Matei 10, 30). Cîtă încredere trebuie să aibă cei ce cheamă Numele lui Dumnezeu! Aceasta nu înseamnă că poporul lui Dumnezeu va fi scutit de încercări și suferințe. Nu! Ele fac parte din mijloacele folosite de Dumnezeu pentru cizelarea caracterului nostru creștin, pentru a învăța lecția pe care sîntem chemați să n-o uităm nicicînd, aceea de a avea o nestrămutată încredere în călăuzirea divină.

„După cum razele soarelui împart florilor culori delicate și variate, tot astfel împarte Dumnezeu sufletului frumusețea propriului Său caracter“ (DA 313). Cerul dorește ca cei care vor moșteni Împărăția Cerului să reflecte în prezent, în viața și activitatea lor, caracterul desăvîrșit al Domnului Hristos. De aceea, Dumnezeu îngăduie să trecem prin experiențe care să pună la probă religia noastră, credințioșia noastră, răbdarea noastră și încrederea noastră deplină în Urzitorul și Desăvîrșitorul mîntuirii noastre.

Așa a procedat Dumnezeu întotdeauna. El a chemat pe Avram dintr-o metropolă idolatră și l-a făcut tatăl poporului Său. A dat poporului ales legi și rînduiri, i-a dat o solie și o lucrare de făcut pentru întreaga omenire. I-a făcut depozitarii adevărului Său, dar ei l-au tezurizat în mod egoist și au lipsit pe oameni de puterea mîntuitoare a unei vieții sfințite. Iar cînd a venit vremea ca lumea să cunoască, să vadă practic necesitatea credințioșiei față de Dumnezeu, din miile de israeliți, numai Daniel și tovarășii săi au luat poziție față de aceste principii sfinte. Pe cîmpia Dura din Babilonul antic, se găseau mulți care cunoșteau principiile închinării numai viului Dumnezeu. Se afla acolo chiar și Zedechia, împăratul lui Iuda, ca vasal al imperiului babilonian, dar numai cei trei tineri au rămas credincioși crezului lor.

Astăzi, la cumpăna anilor, să privim cu multă încredere la Cel care a zis că nu ne va părăsi! (Evr. 13, 5).

Pe cărările vieții și slujirii noastre, stă veșnicul nevăzut Veghetor — Dumnezeu, în a Cărui mînă stă suflarea noastră și Căruia îi aparțin căile noastre. El este gata totdeauna să mîngîie și să întărească pe cei încercați, să izbăvească pe cei ce sînt apăsăți în sufletul și viața lor, să lumineze pe cei neștiutori, să umilească pe cei mîndri, să mîngîie pe cei orfani și să aibă milă de cei ce se pocăiesc.

Noi nu sîntem lăsați să purtăm singuri luptele credinței și ale vieții și nici să fim zdrobiți de nebucadențarii ei. El nu ne va lăsa să fim înghițiți de leii ei sau arși în cuptoarele ei aprinse. Da, „Dumnezeul păcii, care prin singele legămîntului celui veșnic, a sculat din morți pe Domnul nostru Isus, marele Păstor al oilor, să vă facă desăvîrșiți în orice lucru bun, ca să faceți voia Lui, și să lucreze în noi ce-I este plăcut, prin Isus Hristos. A Lui să fie slava în vecii vecilor! Amin!“ (Evr. 13, 20-21).

30 DECEMBRIE 1986

Ziua Republicii. O zi pe care începând din acel neuitat 30 decembrie 1947 o sărbătorim în fiecare an ca pe unul din cele mai importante momente ale istoriei patriei noastre. Ea ne readuce întotdeauna în conștiință acel măreț moment de acum 39 de ani, cind înlăturînd monarhia poporul român a proclamat Republica, transformînd în realitate idealul scump nutrit de-a lungul secolelor de multîmile muncitoare — instituirea domniei poporului prin popor, ridicarea sa la rangul de stăpîn al propriilor destine.

Ne aflăm la cea de a 39-a aniversare a Republicii noastre! Cu nețărmită bucurie privim edificiul ei înălțat de brațe vinjoase și hotărîte de-a lungul celor 39 de ani pe care i-a trăit roditor, iar pe de altă parte îi privim cu satisfacție timpul de aur în care se dezvoltă astăzi.

Anii tinereții Republicii noastre se succed nestăvilit și impetuos. Deși încă tînără la vîrsta celor 39 de ani ai ei, este nefîdoios faptul că avem o țară liberă, prosperă și fericită.

Privești și ți se pare că nu este decît un vis, dar din vîrful celor 39 de ani, vei constata că realizările acestor ani au devenit niște realități cotidiene cu care ne-am obișnuit atît de mult de parcă așa a fost întotdeauna. Un vast șantier a

devenit țara și este astfel la anii ei. Orașe și sate, cîmpii, dealuri și munți sînt cuprinse în schelele acestui șantier uriaș în care constructorii, oamenii noi ai țării, aleargă cu mistria-aidoma furnicilor neobosite, zi și noapte fără tihnă și odihnă. Aici și acum făuritorii de țară nouă au înălțat platforme industriale, la Galați, Cluj-Napoca Iași, Pitești, Turnu Măgurele, Craiova, Midia-Năvodari și multe altele prin care metalul curge spre a deveni un braț de fier, chimia combină neconținut în retorte molecule spre a deveni cununa neamului nostru, în care însuși pămîntul este prelucrat spre a se scoate din el tot aurul galben, negru, verde.

Magistralele drumurilor ei, artele prin care pulsează seva proaspătă a națiunii, sînt adevărate măreții ce străbat țara în lungul și latul ei: Transfăgărășanul, autostrada București-Pitești, magistrala albastră a canalului Dunărea-Marea Neagră și multe altele. Apoi, constelația fără de sfîrșit a prapurilor de lumină de la Bicăz, Vidraru, Porțile de Fier I și II, cele de pe Olt, Someș, Bistrița, Sebeș, Lotru, o adevărată salbă înstelată fără de sfîrșit ce dă strălucire și incandescență celor 39 de ani ce au materializat neconținut inteligența și spiritul creativității românești.

Numai în ultimele două decenii în toată țara s-au construit peste 3,1 milioane de locuințe, apreciindu-se că în anii ei de libertate și progres, mai bine de 80 la sută din locuitorii țării s-au mutat în locuințe noi. Omul este beneficiarul propriei sale munci. Pretutîndeni au prins să se contureze centrele civice, comunale, iar elementele vieții urbane au pătruns puternic și la sate.

Anii Republicii, tineri prin tinerețea noastră, au descătușat nu numai energii nebănuite dînd vocației noastre de constructorii spațiul larg și generos al țării, dar au ridicat demnitatea unui popor la altitudinea menirii lui în lume, în fruntea acestei demnități stînd Excelența Sa

Domnul Nicolae Ceaușescu, de numele căruia sînt legate rezonanțe și cinstiri deosebite de care ne bucurăm oriunde ne-am purta pașii pe meridianele globului. Sîntem un popor pașnic și demn care și-a valorificat însușirile ca niciodată în trecut, și datorită lor se află astăzi în primele rînduri ale luptei menite să întronizeze în lumea contemporană cele mai înalte aspirații ale popoarelor iubitoare de pace, libertate și progres. Nu există țară în care numele Republicii Socialiste România să nu fie rostit cu stimă, cu prețuire pentru realizările ei; nu există om de bună credință, care să nu vadă în eforturile politicii României Socialiste dorința sinceră de pace și colaborare.

În perioada care s-a scurs de la proclamarea Republicii, România a desfășurat o amplă activitate pe planurile vieții internaționale, aducînd din plin contribuția sa la soluționarea marilor și multiplelor probleme ale contemporaneității, civilizației și păcii în lume. Recenta inițiativă a Președintelui Republicii de a reduce cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare și-a găsit adevărata unanimitate în întregul popor român, care la Referendumul din 23 noiembrie a spus un DA hotărît, votînd pentru dezarmare și pace, pentru înțelegere și conviețuire pașnică între toate popoarele lumii.

Privim la toate acestea și vorbim despre ele ca fiind realități la care, alături de toți oamenii de bine și de bună credință, au contribuit și credincioșii Bisericii Adventiștilor de Ziua a Șaptea, fiecare la locul lui de muncă și după puterea lui. Ca oameni ai credinței ei sînt și oameni ai binelui, pe care-l urmăresc cu asiduitate și pe care-l înfăptuiesc cu conștiinciozitate. Pe inima lor apasă binele și prosperitatea patriei, așa cum îi învață Cuvîntul Scripturii care zice: „Urmăriți binele cetății (țării) și rugați-vă lui Dumnezeu pentru ea, pentru că fericirea voastră atîrnă de fericirea ei“. Se cuvine să ne exprimăm loialitatea noastră deplină, tot atît de mult convingător prin fapte ca și prin cuvinte și să asigurăm Conducerea Statului nostru de atașamentul și prețuirea noastră, materializată prin eforturi unite, alături de toți ceilalți cetățeni ai patriei noastre dragi, îndreptate spre binele și prosperitatea țării.

Nelu Dumitrescu

DIN CUPRINS

• Ziua Republicii	3
• De la Sabat la Duminică	4
• Păstrează mereu tinerețea spiritului	11
• Neprihănirea prin credință	13
• Realizări	14
• Mișcarea Sabatariană în Transilvania	15
• Conferința pastorală	18
• Bătrîni noștri	19
• Desăvirșirea este ea oare posibilă?	20
• Pe urmele lui Isus	22
• „In memoriam“	23

De la Sabat la Duminică (XIV)

APOCALIPSA 1,10

Cel de al treilea pasaj crucial al Noului Testament, ce este larg folosit pentru a apăra originea apostolică a păzirii duminicii, se află în cartea Apocalipsului. Apostolul Ioan, exilat pe insula Patmos „din pricina Cuvîntului lui Dumnezeu și din pricina mărturiei lui Isus Hristos“ (Apoc. 1, 9) scria: „În ziua Domnului, eram în Duhul“ (EN TI KURIAKI HIMERA) — Apoc. 1,10. Importanța acestui text se află în faptul că, așa cum susține R. H. Charles, „acesta este primul loc din literatura creștină în care este menționată 'ziua Domnului'“¹.

Trebuie observat faptul că văzătorul nu folosește expresia „ziua lui Dumnezeu“ (HIMERA TON KURIOU), expresie ce se află în mod uniform în Septuaginta și în Noul Testament pentru a traduce expresia Vechiului Testament „YOM YAWH“, ci o expresie diferită și anume „ziua Domnului“ — KURIAKI HIMERA. Care este oare însemnătatea acestei noi formule?

Problema ce se pune este aceea de a stabili în lumina acestui text și a contextului său dacă Ioan a fost „luat de puterea Duhului, într-un extaz² în ziua duminicii“, într-un timp cînd, așa cum susține O. Cullmann, comunitatea creștină era adunată laolaltă să se închine³, sau dacă expresia are o altă însemnătate. Prima reprezintă în adevăr o interpretare mai larg răspîdită⁴. Wilfrid Stott, ca să cităm numai unul, într-un recent articol, concluzionează că „Apocalipsa 1,10 trebuie să fie luat ca primul exemplu al numelui creștin dat primei zile a săptămîinii, ziua în care creștinii se adunau să se închine“⁵. Totuși, cel puțin alte două posibile interpretări ale expresiei „ziua Domnului“ au fost recunoscute și susținute de alți teologi. Recent, unii au sugerat faptul că expresia nu se referă la obișnuita zi de duminică, ci la duminica Paștelui, și că în timpul acesta al sărbătorii anuale a învierii, Ioan a fost luat în Duhul⁶. O a treia interpretare este aceea că expresia este echivalentul „zilei Domnului“ din Vechiul Testament, înțelesă ca fiind escatologică zi a parusiei și judecării creștine⁷.

În acest caz, văzătorul se află dus de Duhul în împrejurările acelei zile glorioase și din acest punct i se arată, prin simboluri profetice, evenimentele ce preced și urmează revenirii lui Isus Hristos. O scurtă trecere în revistă a dovezilor prezentate în susținerea fiecăreia din aceste trei interpretări este necesară, mai înainte de a trage vreo concluzie sau a face vreo declarație conclusivă cu referire la însemnătatea expresiei.

DUMINICA — Identificarea duminicii cu expresia „ziua Domnului“ se bazează nu pe dovezile interne ale cărții Apocalipsului sau pe celelalte cărți ale Noului Testament, ci pe trei mărturii patristice din secolul al treilea, și anume Didachiile 14,1; pe lucrarea lui Ignațiu, Epistola către Magnesians 9,1 și

pe Evanghelia lui Petru 35,50. Din aceste trei mărturii, numai Evanghelia lui Petru face referire în mod cert la duminică, prin termenul tehnic „KURIAKI — Domnului“. În două versete diferite, ea spune: „Acum, în noaptea în care ziua Domnului (I KURIAKI), începea să mijiească... o voce tare s-a auzit în ceruri“ (v. 35). „În zorii dimineții zilei Domnului (TIS KURIAKIS), Maria Magdalena... a venit la mormînt“ (v. 50,51). În această evangheliu apocrifă, datată în a doua jumătate a secolului al doilea⁸, folosirea formei prescurtate „Domnului“, fără substantivul „ziua — IMERA“ implică, așa cum L. Vaganay observa pe bună dreptate, „une façon courante“⁹, adică o folosire curentă, obișnuită a termenului.

În Didachiile 14,1 și în Epistola către Magnesians 9,1, așa cum am arătat și cu alte ocazii¹⁰, adjectivul „Domnului — KURIAKI“ nu pare a implica substantivul „ziua — IMERA“. În primul rînd, ea exprimă modul de sărbătorire a Cinei Domnului, și anume „după învățătura sau porunca Domnului“. În celălalt pasaj, Ignațiu nu pune în contrast zile ca atare, ci mai degrabă moduri de viață. Referirea imediată la profețiile Vechiului Testament, cum și absența substantivului „zi — IMERA“, îndreptățesc „viața Domnului“ ca fiind o traducere mult mai plauzibilă decît „ziua Domnului“¹¹. Există totuși, începînd cu ultima parte a celui de-al doilea secol, exemple de necombătut unde expresia „ziua Domnului“ sau simplu „a Domnului“ este folosită în mod curent pentru a desemna duminica¹².

Punctul principal al problemei este: a fost oare duminica desemnată deja ca fiind „ziua Domnului“ la sfîrșitul secolului întii, atunci cînd a fost scris Apocalipsul, sau acest nume a apărut și s-a aplicat într-o perioadă mai tîrzie? Faptul că adjectivul „KURIAKOS“ era cunoscut atunci este atestat de inscripții pe monumente și pe papirusuri din perioada imperială, cînd însemna „imperial“. „Domnul — KURIOS“ era o expresie folosită pentru împărat, substantivul ca fiind un titlu al său, iar adjectivul pentru ceea ce-i aparținea¹³. Folosirea celor doi termeni, așa cum scoate în evidență Deissmann, arată un „paralelism deosebit între limbajul creștinilor și vocabularul oficial al legilor imperiale“¹⁴. Trebuie totuși să reținem faptul că ei, creștinii, nu transferau asemenea titluri lui Isus Hristos numai ca o reacție la cultul imperial, deoarece ei erau foarte familiarizați cu numele „Domnul — KURIOS“, datorită Noului Testament în limba greacă (LXX), unde expresia este folosită în mod constant ca fiind numele cel mai obișnuit al lui Dumnezeu.

Nu s-a găsit nici o indicație a existenței vreunei imperiale „zi a Domnului“ în lumea păgînă care ar putea servi ca o analogie exactă pentru aceea a creștinilor. Cu toate acestea, s-a sugerat adesea faptul că cei care au născocit denumirea „ziua Domnului“ au fost creștinii, într-un protest conștient față de „ziua împăratului — SEBASTI IMERA“, care se pare că se sărbătorea în fiecare lună, dacă nu chiar săptămînal¹⁵. Folosirea expresiei „ziua împăratului“ este confirmată în Asia Mică, și acest lucru este semnificativ, deoarece aici, în Asia Mică, apare pentru prima dată și este folosită expresia „ziua Domnului“. R. H. Charles explică astfel acest lucru:

„Așa după cum prima zi a fiecărei luni sau o anumită zi a fiecărei săptămîni era numită 'ziua împăratului', tot astfel avea să fie natural pentru creștinii să numească prima zi a fiecărei săptămîni, asociată — așa cum era — cu învierea Domnului, cum și cu obiceiul creștinilor de a se aduna pentru închinare în această zi, ziua Domnului“¹⁶.

În timp ce este plauzibil a presupune că adorarea împăratului ca „Domn — KURIOS“ a determinat pe creștinii să aplice termenul în mod exclusiv lui Hristos, este foarte greu a vedea o legătură între

„ziua împăratului“ și creștineasca „zi a Domnului“. În primul rând, așa cum remarcă G. Thieme, nu se poate dovedi „că ziua împăratului este echivalentă cu începutul lunii“¹⁷. Chiar dacă acest lucru ar putea fi precizat, ciclul timpului ar fi încă diferit. În al doilea rând, datorită faptului că cele două adjective „imperial — SEBASTOS“ și „a Domnului — KURIAKOS“ sînt în mod radical diferite. Așa cum arăta în mod clar W. Rordorf, dacă ar exista vreo legătură între cele două, „cel puțin cineva ar aștepta ca în primul rând titlul SEBASTOS, prin contrast, să fie aplicat de asemenea lui Isus“¹⁸.

Adeesea, chiar existența ciclică a „zilei împăratului“ cu greu poate constitui un motiv suficient pentru a schimba ziua de închinare de sîmbătă, duminică, și apoi a numi duminică „ziua Domnului“, în vădită deosebire de cea a împăratului. Printr-o astfel de acțiune, creștinii ar fi provocat resentimente vecinilor lor păgîni, singurul lucru pe care ei erau desul de prevăzători să-l evite. Trebuie să tragem deci concluzia că creștinii foloseau această expresie nu pentru a contrasta cu ziua lui Augustus, ci ca o expresie a credinței lor în „Domnul — KURIOS“, un titlu adînc înrădăcinat în Vechiul Testament.

Problema ce încă ne mai stă înaintea este aceea de a afla cu certitudine dacă expresia „ziua Domnului“ a fost folosită mai înainte de sfîrșitul primului secol ca o expresie denominațională obișnuită pentru săptămînală zi de duminică. Wilfrid Stott prezintă unele explicații lingvistice și teologice în apărarea acestui punct de vedere. Adjectivul „al Domnului“, remarcă el, a fost folosit de părinții bisericii (pînă la 450 d.Hr.) ca însemnînd „aparținînd lui“ sau „dat de către“ Hristos. Acest lucru ar implica faptul că „prima zi a săptămîinii aparține lui Dumnezeu... și ar fi ziua instituită de Hristos; ziua ar fi atunci darul Lui făcut bisericii“¹⁹.

Mai mult chiar, el susține că „învieria proclamă pe Hristos ca Domn“ și în Apocalips, Lui îi este dat numele de „Împărat al împăraților și Domn al domnilor“ (Apoc. 19,16). De aceea, el trage concluzia: „În ziua Domnului, deci, ei nu numai că proclamă pe Hristos ca Unul care la înviere ne-a fost înfățișat ca Domn, ci de asemenea privind înainte, la triumful Său final, la parusia. În ziua Domnului, nu numai că se va proclama 'Isus este Domnul', ci se va auzi și strigătul de triumf 'Maranata', „Amin, vino, Doamne Isuse!“²⁰.

O astfel de formulare pozitivă și cuprinzătoare a teologiei pentru duminică (Învierie-Parusia) merită în adevăr admirația noastră. Dar reflectă oare această interpretare gîndirea timpurilor apostolice, sau este o construcție teologică mai tîrzie? În studiul nostru anterior cu privire la rolul învierii (aparitiile sau arătările lui Hristos în legătură cu originea duminicii), nu găsim nici un indiciu sau vreo aluzie apostolică cu privire la o comemorare săptămînală sau anuală a învierii. Într-un capitol ce va urma, se va arăta că pînă și din primele motivații teologice ce apar în documente cum ar fi acelea ale lui Barnaba și Justin Martirul, lipsește un punct de vedere organic în legătură cu păzirea duminicii²¹. Explicațiile lor sînt de fapt de o natură diferită, derivînd din surse divergente. Învieria este numai în mod timid menționată. De aceea, nu putem în mod legitim să determinăm însemnătatea expresiei „ziua Domnului“, sprijinindu-ne pe folosirea și explicațiile ulterioare ce se dau. Acest lucru este în mod deosebit adevărat, așa cum vom vedea, în lumina schimbărilor ce au avut loc în prima parte a secolului al doilea în creștinism față de iudaism și sărbătorile sau ceremoniile lor religioase.

Rămîne pentru noi să definim însemnătatea „zilei Domnului“ din Apocalipsa 1,10, numai în lumina textului, a contextului și învățăturilor Noului Testament. Presupunînd că văzătorul a intenționat să sublinieze

faptul că într-o duminică el a fost răpit în Duhul, ar fi numit el oare atunci o astfel de zi ca fiind „ziua Domnului“? Pentru că în Noul Testament această zi este numită totdeauna „prima zi a săptămîinii“, nu este oare curios faptul că numai în acest loc scriitorul va folosi o altă expresie pentru a se referi la aceeași zi? Și mai important, dacă, așa cum susțin mulți exegeți²², Ioan Apostolul a scris cam în același timp atît Apocalipsul, cit și cea de a patra Evanghelie, care îi poartă numele, atunci n-ar părea rezonabil să ne așteptăm ca el să folosească aceeași expresie chiar în Evanghelia sa, în mod deosebit atunci cînd face referire, cînd raportează evenimente ce s-au petrecut în prima zi a săptămîinii, a învierii și a arătării lui Isus Hristos (Ioan 20,1.19.26)?

În lucrarea apocrifă „Evanghelia lui Petru“, scrisă cu mai multe decade mai tîrziu, reținem — de exemplu — că ziua învierii este numită nu ca fiind „prima zi a săptămîinii“, ci ca „a Domnului — KURIAKI“, aceasta deoarece expresia a devenit un termen indeobște folosit. Dacă duminica își căpătase deja noul nume, „ziua Domnului“, la sfîrșitul primului secol, cînd atît Apocalipsul, cit și Evanghelia lui Ioan au fost scrise, atunci este de așteptat ca acest nume nou pentru ziua duminicii să fie folosit în mod constant în ambele lucrări, în mod deosebit deoarece ele au fost produse de același autor și aproximativ cam în același timp și în aceeași regiune geografică. Dacă un nou nume se impune și este mult mai repede înțeles, atunci un scriitor nu aduce confuzie în înțelegerea cititorilor folosind expresii arhaice. Mai mult chiar, dacă noua denotațiune exista deja și a precizat însemnătatea și natura închinării creștine, atunci un scriitor creștin cu greu ar putea în mod normal să folosească în locul lor o denumire iudaică. De aceea, faptul că expresia „ziua Domnului“ este folosită în Noul Testament numai de către Ioan și se găsește în Apocalipsul său, dar nu în Evanghelia sa, unde prima zi a săptămîinii este amintită în mod explicit în legătură cu învierea (Ioan 20,1) și arătările lui Isus după înviere (Ioan 20,19.26) slăbește susținerea că „Ioan, prin 'domenica dies' (ziua Domnului) dorește să arate în mod distinct ziua în care comunitatea celebra împreună liturghia euharistică“²³. Alte argumente vor fi prezentate mai tîrziu, atunci cînd ne vom ocupa de cea de a treia interpretare.

DUMINICA PAȘTELUI. Mai sînt și unii care susțin că expresia „ziua Domnului“ din Apocalipsa 1,10 trebuie înțeleasă ca o denumire a anualei sărbători a duminicii paștelui, mai degrabă decît a duminicii săptămînale. Vom menționa cîteva din argumentele de bază ale acestei teze.

C. W. Dugmore, într-un studiu recent, susține că expresia „ziua Domnului“, așa cum este ea folosită în literatura creștină primară, denumește mai degrabă duminica paștelui decît săptămînală zi a duminicii. El reține că sînt puține dovezi în „Noul Testament și în literatura veacului postapostolic că duminica era cea mai importantă zi a săptămîinii creștine“. Mai mult chiar, anumite aluzii la „ziua Domnului“, așa cum le găsim în Didahii 14,1 și „Constituțiile apostolice“ 7,30, pot fi luate ca referindu-se mai degrabă la duminica paștelui²⁵. Aplicația termenului „ziua Domnului“ la prima zi a săptămîinii ar reprezenta, așa cum declară A. Strobel, „o două dezvoltare“²⁶. Se presupune că acest lucru s-a întîmplat după ce duminica a devenit o zi permanentă de închinare printre creștini și ajunsese să se considere ca fiind o comemorare săptămînală a învierii²⁷.

Această teză cu privire la o timpurie aplicare a numelui „ziua Domnului“ la ziua paștelui are în sine unele merite. Vom arăta mai tîrziu, folosind diferite izvoare și considerente — că duminica, drept săptămînală zi de închinare, s-a dezvoltat se pare în legătură cu sărbătorile ce aveau loc în duminică

paștelui, și aceasta datorită acelorasi cauze²⁸. Trebuie totuși observat faptul că o astfel de concluzie cu greu poate fi apărată de Didahiile 14,1 (lucrarea este diferit datată între anii 60 și 150 d.Hr.),²⁹ unde adjectivul „al Domnului — KURIAKI“ este pus în legătură nu cu timpul, ci cu modul celebrării Cinei Domnului. Chiar dacă am admite că se referă la timp, menționarea „mărturisirii păcatelor“ (14,1), a împăcării între frați (14,2) și apelul prin cuvintele lui Maleahi (1,11) de a oferi „în orice loc și în orice timp o jertfă curată“ (14,3) cu greu sau este chiar imposibil să facă trimitere, să vorbească despre o sărbătoare anuală.

În „Constituțiile apostolice“ 7,30,1 care reproduc în mare măsură Didahiile 14,1, se află declarația care spune că „în ziua învierii Domnului, adică în ziua Domnului, adunați-vă laolaltă“. C. W. Dugmore interpretează această „zi a Domnului“ ca o denumire a „duminicii paștelui“, care era cunoscută creștinilor încă din cel de-al treilea sfert de veac al secolului al patrulea din Siria ca „I KURIAKI“ (a Domnului). Pornind de aici, el trage concluzia: „De ce ne-am îndoi oare că expresia 'EN TI KURIAKI IMERA' (în ziua Domnului — Apoc. 1,10 — a văzătorului iudeo—creștin, scriind chiar înainte de sfârșitul primului secol), se referă de asemenea la duminica paștelui?“³⁰ Slăbiciunea acestei concluzii este aceea că se sprijină pe falsa susținere că „ziua Domnului“ din pasajul citat din „Constituțiile apostolice“ se referă în mod exclusiv la duminica paștelui. Acest lucru poate fi cu greu dovedit din context, unde sfatul de a se aduna laolaltă și a aduce în orice loc și în orice timp o jertfă curată vizează în mod clar adunările din săptămînală zi a duminicii. Într-un capitol mai de început, duminica paștelui este totuși denumită ca fiind „ziua Domnului“ (15,19),³¹ dar acest lucru nu face decât să arate că aceeași expresie a fost folosită pentru a denumi și a desemna ambele sărbători.

C. W. Dugmore crede că un sprijin în plus pentru „ascendența duminicii paștelui față de celelalte duminici este arătată în faptul că catehumenii (cei ce se converteau) erau în mod normal botezați și luau prima lor cuminicătură la paște“. Mai mult chiar, lucrarea lui Melito „Homilia Pascală“, unde se face mențiunea nu numai în legătură cu sacrificiul, ci și cu învierea lui Isus, după autorul nostru, arată faptul că sărbătorirea de către „creștinii din biserica primară a crucii și învierii era un eveniment anual și nu unul săptămînal“³². Dar un asemenea raționament este greșit. A spune că predica lui Melito arată faptul că sărbătorirea „învierii era un eveniment anual și nu unul săptămînal“ înseamnă a nu recunoaște că documentul nu se ocupă deloc cu pătoria duminicii săptămînale, deoarece el este în mod strict o predică de paște. Mai mult decât atât, așa cum am mai arătat, punctul central al predicii este acela de a readuce în atenție suferințele și moartea lui Isus, învierea fiind menționată numai incidental în cadrul epilogului.

J. van Goudoever folosește dovezile interne ale cărții Apocalipsului pentru a interpreta cap. 1,10 ca fiind o referire la paște. El se referă în mod deosebit la scena secerișului, descrisă în cap. 14,14, susținînd că deoarece secerișul în Palestina începe în prezent la 16 nisan, atunci Apocalipsa 1,10 poate fi o referire la ziua paștelui³³. A determina o dată pe baza simbolismului agricol este foarte hazardant, deoarece, așa cum, cu competență remarcă W. Rordorf, în același capitol (14,17-20) o scenă a culesului viilor, toamna, este descrisă „exact în termeni paraleli... Și atunci este o problemă de primăvară sau de toamnă?“³⁴ Concluzia este clară. Imaginile apocaliptice ale anotimpurilor agricole nu pot fi folosite ca niște criterii valabile spre a justifica interpretarea expresiei „ziua Domnului“ ca referindu-se la „duminica paștelui“.

K. A. Strand aduce argumente în plus în sprijinul interpretării textului din Apocalipsa 1,10 ca fiind duminica paștelui. El scoate în evidență faptul că „în tradiția iudaică betusiană și eseană, exista o sărbătoare a unei duminici anuale, o sărbătoare a primelor roade, a snopului de legănat... Deoarece creștinii bisericii apostolice considerau pe Hristos și învierea Lui ca un antetip, prim-rod, acel deosebit segment al creștinătății din biserica primară care a urmat calculul sectar mai degrabă decât cel fariseic... ar fi acceptat imediat o sărbătoare anuală a duminicii în onoarea învierii lui Isus Hristos... Prin contrast, nici o bază liturgică și nici chiar psihologică nu poate fi dedusă din practicile iudaismului pentru o duminică săptămînală a creștinilor bisericii primare. Sintem mai degrabă determinați să tragem concluzia că în perioada bisericii primare singurul fel de duminică, „ziua Domnului“, ce era păzită de către comunitatea creștină a fost în adevăr una anuală, și că duminica săptămînală, sărbătorirea ei a avut loc ceva mai târziu, după cea anuală“³⁵.

În timp ce Strand aplică prioritatea aplicării termenului „ziua Domnului“ la duminica paștelui, mai presus de duminica săptămînală, în același timp, recunoaște în mod înțelept faptul că discuția nu se aplică textului din Apocalipsa 1,10, deoarece documentul vine din regiunea Quartodeciman, a provinciei Asiei. Creștinii din acea provincie, cărora le adresa Ioan cartea sa, după Pollicrates, care pretindea că urmează tradiția aceluiași apostol, respinge cu putere obiceiul duminicii paștelui, păstrînd cu tărie calculul quartodeciman³⁶.

De aceea, ar fi ceva paradoxal dacă Ioan, care ținea paștele la data fixă de 14 Nisan, să scrie creștinilor din aceeași regiune Quartodeciman, că el „a fost luat în Duhul în duminica paștelui“. J. Daniélou recunoaște faptul acesta și în mod timid admite că „în Apocalipsa 1,10, cînd are loc paștele la 14 Nisan, cuvîntul, expresia nu înseamnă duminica“³⁷.

ZIUA DOMNULUI. Identificarea „zilei Domnului“ din Apocalipsa 1,10 cu escatologica zi a Domnului înțelesă ca fiind ziua judecării lui Hristos și parusia, ne apare ca fiind cea mai plauzibilă³⁸. Mai multe indicii justifică o astfel de interpretare.

Contextul imediat care precede și urmează Apocalipsa 1,10 conține referiri ce nu pot fi greșite la escatologica zi a Domnului. În versetele precedente, Hristos este înfățișat ca fiind Unul care „vine pe nori și orice ochi îl va vedea“ (v. 7) și ca Unul „care este, care era și care va veni“ (v. 8). În versetele următoare, Ioan descrie viziunea glorioasă și triumfalului „Fiu al omului“, care are „cheile morții și ale mormîntului“ (v. 1-21). Același „Fiu al omului“ apare mai târziu, din nou, lui Ioan, avînd „o seceră ascuțită în mîna... pentru secerișul pămîntului“ (14,14,15), unde în mod neîndoielnic se face referire la un viitor timp al judecării. Contextul imediat este în mod clar escatologic. Aceasta sugerează faptul că Ioan se simțea transportat în Duhul sau de Duhul într-o viitoare și glorioasă zi a Domnului.

S-ar putea obiecta, așa cum subliniază Louis T. Talbot, că dacă Ioan „a fost proiectat în 'ziua Domnului', cum putea deci să mai scrie despre veacul acesta prezent, al bisericii, așa cum face în capitolele 2 și 3?“³⁹. Același autor explică cum că răspunsul se găsește în versetele 10 și 12 ale aceluiași capitol.

„Eu... am auzit inapoia mea o voce... și întorcîndu-mă, am văzut... Mai întîi, el a privit spre ziua Domnului, apoi s-a întors și a văzut biserica de-a lungul veacurilor ca într-o panoramă, mai înainte de a privi din nou înainte, în viitor, la lucrurile care cu siguranță vor veni“⁴⁰.

Această întreită dimensiune a viziunii zilei Domnului este prezentată în v. 19. Acolo, lui Ioan i se spune: „scrie ce vezi, ceea ce este și ceea ce va veni după aceea“. Din acest punct de vedere al zilei

Domnului, deci, lui Ioan i se arată mai întâi ce face gloriosul Fiu al omului („ceea ce vezi“ — v. 19), pentru cele șapte biserici, pe care El le ține în mîna Sa dreaptă (v. 16.20); în al doilea rînd, care este condiția imediată a bisericii („lucrurile care sînt“ — v. 19); și cele din urmă evenimente („ceea ce se va întîmpla după aceea“ — v. 19), ce vor avea loc pînă la revenirea lui Hristos în slavă și stabilirea veșniciei Sale Împărății.

Un studiu tematic al conținutului cărții Apocalipsului coroborează faptul că ziua parusiei constituie punctul central al fiecărei viziuni și tema fundamentală în jurul căreia se învîrtește întreaga carte⁴¹. Cartea este introdusă, de fapt, ca „descoperirea lui Isus Hristos, pe care Dumnezeu i-a dat-o ca să arate slujitorului Său ceea ce urma să aibă loc în curînd“ (c. 1). După dedicarea cărții celor șapte biserici din Asia Mică, Ioan anunță natura acestei descoperiri în termeni neechivoci: „Iată El vine pe nori și orice ochi îl va vedea“ (v. 7). Același anunț se găsește și în ultimul capitol, ca o concluzie a descoperirilor primite: „Iată, Eu vin curînd“ (22, 7.12). „Și Duhul și mireasa zic 'vino!'“ (22,17). Viziunea tronului, a celor șapte sigilii, a celor șapte trîmbițe, a femeii, a fiarei și a mielului, a celor șapte ultime plăgi, a desfrînatei și a Babilonului, a nimicirii lui Satana și a stabilirii noului Ierusalim, toate acestea descriu evenimente ce duc la sau urmează venirii Domnului Hristos⁴². Contextul întregii cărți sugerează deci cu putere că „ziua Domnului“ din Apocalipsa 1,10 nu reprezintă o zi de 24 de ore, ci mai degrabă marea zi a Domnului, în care Ioan a fost transportat în viziune, spre a i se arăta prin tablouri și imagini simbolice evenimentele ce preced și care urmează evenimentului revenirii Domnului.

Faptul că ziua este simbolică mai degrabă decît lăută ad literam se poate presupune de asemenea datorită numeroaselor scene pe care Ioan cu greu le putea primi într-o singură ocazie. Să reținem că el este luat în viziune în „ziua Domnului“ în primul capitol, și un lanț întreg de viziuni îi este prezentat pînă la ultimul capitol, în care el declară: „Eu, Ioan, am auzit și am văzut lucrurile acestea. Și după ce le-am auzit și le-am văzut, m-am aruncat la picioarele îngerului, care mi le-a arătat...“ (22,8). Aceasta se pare că sugerează ideea că îngerul i-a arătat lui Ioan diferitele scene pînă la sfîrșit și ca recunoștință și mulțumire, el s-a plecat să i se închine⁴³. Au fost oare toate viziunile arătate lui Ioan chiar în aceeași zi și în același context, să presupunem, într-o duminică dimineața? Deoarece scenele sînt atît de multe și au diferite subiecte, „acesta ar fi un fenomen foarte straniu“, așa cum, pe bună dreptate, nota Fred B. Jensen, „dacă mintea lui Ioan ar fi putut să primească toate acestea într-o singură zi“⁴⁴. J. F. Walvoord reține de asemenea că „oricum este puțin probabil că extraordinara descoperire ce i-a fost dată în întreaga carte a Apocalipsului i-a putut fi transmisă lui Ioan într-o singură zi de douăzeci și patru de ore și este cu mult mai probabil că este vorba de o serie de descoperiri“⁴⁵.

Expresii ca „am văzut, am privit, mi-a fost arătat“, ce se întîlnesc în mod frecvent în toată cartea implică faptul că scenele i-au fost arătate la date diferite. De fapt, în capitolul 4,2, Ioan menționează în mod explicit pentru a doua oară și cu cuvinte identice găsite în capitolul 1,10; „Am fost în Duhul — EGENOMIN EN PNEUMATI“. Aceasta indică în mod clar un timp diferit și ocazii diferite în care el a fost luat în viziune. De aceea, este foarte greu de înțeles că „ziua Domnului“ în care lui Ioan i-a fost dată întreaga serie de viziuni ce formează întreaga carte denotă o zi de douăzeci și patru de ore, avînd în vedere că — așa cum am văzut — multe

scene cu subiecte diferite i-au fost înfățișate cu ocazii diferite, separate. Se pare că este mai potrivit cu contextul să susținem că Ioan a fost luat în viziune în „viitoarea zi a Domnului“ și că din acel punct „el a auzit“ și „a văzut“ multe scene ce i-au fost arătate în mai multe ocazii de felul acesta.

Wilfrid Stott obiectează împotriva acestei interpretări, pentru că deși adjectivul „a domnului — KURIAKOS“ este folosit foarte mult în literatura patristică cu substantive ca „trup, suflet, corp, cap, singe, suferințe, cruce, îngropare, învățătură, cuvinte spuse, parabole, porunci, putere, autoritate și nume“, numai într-un singur caz se întîmplă să aibă o însemnătate escatologică, și anume în Origen, comentariu la Sf. Ioan 10,35: „Cînd toate aceste lucruri vor fi aduse la viață în marea (zi) a Domnului — KURIAKI“⁴⁶ observația este valabilă în adevăr, dar de ce n-am admite și o excepție în folosirea ei? După toate acestea expresia „ziua Domnului — KURIAKI IMERA“ este numai o variantă minoră a expresiei obișnuite „ziua Domnului — IMERA (TOI) KURIOU“⁴⁷. Adjectivul „a Domnului — KURIAKOS“, așa cum am amintit deja, se întîlnește numai de două ori în Noul Testament (1 Cor. 11,20; Apoc. 1,10), o indicație a unei limitate folosiri a ei în comparație cu numele „Domnul — KURIOS“, care este folosit de peste 680 de ori. Merită să notăm faptul că pînă și expresia „Cina Domnului — KURIAKOU DEIPNON“ din 1 Cor. 11,20 este unică în sine și este folosită numai de apostolul Pavel în textul de mai sus. De fapt, ritualul care la început făcea referire la el ca fiind „frîngerea pîinii“, mai tîrziu a ajuns să fie cunoscut ca „euharistie — EUHARISTIA“⁴⁸. Sîntem confrunțați aici cu folosirea unui adjectiv care nu are egal în vocabularul Noului Testament. De aceea, se pare că este drept să tragem concluzia că, așa după cum expresia „Cina Domnului“ a fost folosită o singură dată de apostolul Pavel, ca o excepție a ceea ce se pare că a fost cunoscut sub numele de „frîngerea pîinii“, este de asemenea posibil ca expresia „ziua Domnului“ să fi fost folosită o dată de Ioan, ca o excepție și o variantă a expresiei obișnuite „ziua Domnului“. Contextul, așa cum am văzut, justifică cu certitudine o astfel de interpretare.

Un sprijin în plus pentru această interpretare este oferit de faptul că Ioan menționează de două ori ziua judecării și a venirii lui Hristos și în fiecare ocazie folosește o expresie puțin diferită: „marea zi a lui Dumnezeu — TIS IMERAS MEGALIS TOI DEOI“ (16,14) și „marea zi a miniei — I IMERA I MEGALI TIS ORGIS“ (6,17). Aceste variante în denumirea zilei venirii lui Hristos indică faptul că evenimentul era de o așa mare importanță, încît putea fi denumit printr-o mare și felurită varietate, fără riscul de a nu fi înțeleasă sau greșit înțeleasă. În mai puțin de treizeci de ori, Ioan se referă în mod explicit la ea, în cartea sa⁴⁹. În Noul Testament, de fapt, ziua venirii lui Hristos, care este privită ca temelia și împlinirea credinței, nădejzii și viêtuirii creștine, este descrisă printr-o mare varietate de expresii, cum ar fi „ziua judecării“⁵⁰, „ziua“⁵¹, „ziua aceea“⁵², „ziua de pe urmă“⁵³, „marea și importanta zi“⁵⁴, „ziua miniei și a descoperirii“⁵⁵, „ziua Domnului nostru Isus Hristos“, „ziua lui Hristos“⁵⁶, „ziua Domnului“⁵⁷, „marea zi“⁵⁸ și „marea zi a lui Dumnezeu“⁵⁹. Hristos însuși numește această zi a venirii Sale „ziua Sa — IMERA AITOI“ (Luca 17,24). Faptul că o așa de largă diversitate de expresii este folosită pentru a denumi ziua venirii lui Hristos, cum și faptul că Ioan în persoană se referă la ea cu diferite apelative fac cu totul posibil ca „ziua Domnului“ să fie una dintre multele și diferitele denumiri pentru același eveniment⁶⁰.

Luind în considerație locul predominant pe care „ziua Domnului“ îl ocupă în gândirea și viața primilor creștini, fiind considerată ca împlinirea tuturor speranțelor lor (1 Tes. 4,16-18; 1 Cor. 15,23.52), ca și o încurajare pentru un comportament etic (1 Cor. 1,8; 2 Petru 3,10-12), era natural ca Ioan să se refere la ea chiar la începutul lucrării sale (1,1.7-8) și să fie luat în viziune chiar în acea zi (1,10). Ce altceva mai mult decât viziunea venirii lui Hristos putea aduce lui Ioan liniștea și încredințarea, lui care și a mărturiei lui Isus“ (1,9) împreună cu sufletele a suferit mult „din pricina Cuvintului lui Dumnezeu „care fuseseră ucise pentru Dumnezeu“, fără îndoială că Ioan strigă : „Până când, Stăpîne, Tu care ești sfânt și adevărat, zăbovești să judeci și să răzbi, singele nostru asupra locuitorilor pământului ? (6.10) Nu este de mirare, remarcă pe bună dreptate Walter Scott, „că privirea bătrînului și onoratului prizonier era îndreptată înainte, spre slava și țaria împărăției, când cel neprihănit va fi reabilitat iar cel rău va fi pedepsit“⁶¹.

Folosirea mai degrabă a adjectivului „ziua Domnului“ (în engleză „Lord's day“) decât a substantivului „day of the Lord“ (Ziua lui Dumnezeu) ar trebui să fie de asemenea notată. E. W. Bullinger atrage atenția asupra faptului că în limba greacă, ca și în limbile moderne, folosirea adjectivului mai degrabă decât a substantivului derivind din aceeași rădăcină, nu schimbă însemnătatea, ci are rolul de a sublinia, de a întări cele spuse. Autorul explică astfel acest lucru :

„Calea naturală de a califica un substantiv este aceea de a folosi un adjectiv, ca aici 'KURIAKI — a Domnului', și atunci când se procedează astfel, sublinierea își urmează cursul ei natural și este pusă pe substantiv care este astfel calificat ('zi'). Dar atunci când această subliniere se cere a fi pusă asupra expresiei 'Domnului', atunci, în loc de adjectiv, se va folosi substantivul în cazul genitiv a Domnului — (of the Lord). În cazul dintîi (ca în Apoc. 1,10) va fi 'the Lord's DAY — ZIUA Domnului'. În cel de-al doilea caz va fi 'A DOMNULUI zi — THE LORD'S day'. Aceeași zi este vizată în ambele cazuri, dar cu sublinieri diferite⁶².

Folosirea de către Ioan mai degrabă a adjectivului decât a substantivului poate foarte bine reflecta dorința sa de a sublinia chiar ziua venirii glorioase a lui Hristos, zi în care el fusese luat în viziune de către Duhul. Acest lucru este sugerat, de asemenea, de folosirea verbului „EGENOMIN“. Traducerea lui cu „am fost“ nu redă pe deplin înțelesul verbului grecesc, care, deși susceptibil la o varietate de modificări ale înțelesului, exprimă în cea mai mare parte ideea generării, a transiterii sau a schimbării stării. În Apocalips 8,8, de exemplu, același verb este redat cu „a deveni“ (a treia parte din mare s-a făcut (a devenit) singe“. Textul nostru poate fi tradus ad literam cu : „Eu am ajuns să fiu în Duhul în ziua Domnului“. Deoarece verbul denotă condiția extatică în care era dus văzătorul prin Duhul, ne așteptăm ca „ziua Domnului“ să reprezinte nu timpul, ci conținutul a ceea ce el a văzut. Ceva aproximativ asemănător se poate vedea în experiența extatică a lui Pavel. El ne spune „am căzut“ (GENESTHAI) într-o răpire sufletească și am văzut pe Domnul“ (Fapte 22,17; 2 Cor. 12,3). Verbul folosit aici (GINOMAI) este identic și rezultatul imediat al viziunii a fost acela că Pavel a văzut pe Dumnezeu, în timp ce pentru Ioan a fost acela al zilei Domnului.

Auzirea de îndată de către Ioan a unui „glas puternic, ca sunetul unei trâmbițe“ (1,10) poate fi,

de asemenea o aluzie la ziua escatologică a Domnului. „Sunetul sau vocea unei trâmbițe“, așa cum remarcă Philip Carrington, „ne reamintește de îndată de ingerul cu trâmbița care era așteptat de mitologia iudaică să sune deșteptarea pentru ziua judecării“⁶³. Deși trâmbițele erau folosite în Vechiul Testament pentru a chema pe oameni să se strângă laolaltă cu prilejul multor importante ocazii (Num. 10,2.9-10, Ex. 19,19),⁶⁴ instrumentul era în mod deosebit asociat cu „ziua Domnului“ (Ioel 2,1.5; Zah. 9,14). În Tefania, „ziua cea mare a Domnului“ este numită „o zi în care va răsună trâmbița“ (1,14-16). În Noul Testament, trâmbița este în mod deosebit asociată cu a doua venire a lui Isus Hristos. Ea cheamă pe membrii bisericii lui Dumnezeu înaintea lui Hristos (Mat. 24,31), anunță coborîrea lui Isus Hristos din ceruri (1 Tes. 4,16) și la sunetul ei cei morți vor învia (1 Cor. 15,52). În Apocalipsa cele șapte viziuni anunțate de către cele șapte trâmbițe (8,2.6-8.10.12; 9,1.13; 11,15) prezintă o serie de evenimente cataclismice, care culminează cu sunetul celei de a șaptea trâmbițe, care proclamă faptul că „împărăția... a trecut în mîinile Domnului nostru și ale Hristosului Său. Și El va împărăți în vecii vecilor“ (11,15). Această strînsă asociere între vocea trâmbiței și a doua venire a lui Hristos sugerează posibilitatea ca „glasul puternic, ca sunetul unei trâmbițe“ (1,10), pe care Ioan l-a auzit „în ziua Domnului“ (1,10), să fi fost chiar manifestarea aceluși eveniment. De fapt, atunci cînd văzătorul s-a întors „să vadă glasul“ (1,12), a privit plin de extaz la Fiul omului în putere și maiestate în mijlocul celor șapte biserici. Viziunea este un preludiv potrivit la venirea „Fiului omului, pe cap avînd o cunună de aur“ (14,14), venind ca „Împărat al împărățiilor și Domn al domnilor“ (19,16).

O ultimă indicație a naturii escatologice a „zilei Domnului“ ne este furnizată de unicul paralelism dintre capitolul 4,1-2 și capitolul 1,10. În ambele cazuri, Ioan „a fost în Duhul — EGENOMIN EN PNEUMATI“ (1,10 cf. 4,2). În ambele cazuri, Isus este proclamat ca fiind Unul care „a fost, care este și care va veni“ (1,8, cf. 4,8). Cu toate acestea, în cap. 4,1 găsim un detaliu ajutător. Mai înainte ca Ioan să fie luat în viziune, i se spune : „Suie-te aici și-ți voi arăta ce are să se întîmple după aceste lucruri“ (4,1). În chiar declarația următoare, Ioan spune : „Numaidecît am fost răpit în Duhul“ (4,2). Motivul pentru care Ioan a fost luat în viziune este arătat în mod clar aici ; ca să poată vedea „ce are să se întîmple după aceste lucruri“ (4,1). În cap. 1,10 totuși, cînd Ioan este luat în viziune, un astfel de motiv nu este exprimat în mod clar, ci în locul acestei explicații găsim expresia : „în ziua Domnului“. Ar fi rezonabil a trage concluzia, în virtutea unui izbitor paralelism ce-l găsim între cele două capitole în care găsim asemănarea de expresii, de conținut și de context, că expresia „în ziua Domnului“ din cap. 1,10 trebuie să fie înțeleasă în lumina expresiei paralele „ce are să se întîmple după aceste lucruri“ (4,1). Putem spune că în capitolul 1,10, Ioan numește fundalul pe care a văzut viziunea — și anume, ziua Domnului — și apoi el procedează la descrierea evenimentelor prezentate de ea (de viziune) în timp ce în cap. 4,1, i se spune în mod clar că viziunea ce urma, avea de-a face cu evenimentele viitoare.

În lumina considerentelor de mai sus, se pare că este nepotrivit ca expresia „ziua Domnului“ din Apo-

calipsa 1,10 să se refere la duminică. Mai degrabă ea pare a fi o variantă a expresiei „ziua Domnului“ care este folosită în mod curent în Sfânta Scriptură pentru a defini ziua judecății și a parusiei. Vom fi deci de acord cu J. B. Lightfoot în a conchiziunea că „sint motive foarte bune, dacă nu chiar concludente, spre a gândi că intenția autorului a fost aceea de a se referi la ziua judecății“⁶⁵.

Concluzie — Analiza de mai sus a celor trei referințe (text) din Noul Testament, la care se face în mod obișnuit referire ca o dovadă a păzirii duminicii din vremea apostolică, ne-a arătat în mod convingător că din ele nu putem extrage o valoare probatorie. Atât în 1 Corinteni 16,1-3, cit și în Fapte 20,7-12, găsim că prima zi a săptămânii este menționată pentru a descrie planul pentru o strângere personală de fonduri și o adunare specială a credincioșilor din Troa cu apostolul Pavel. În mod asemănător, notăm faptul că expresia „ziua Domnului“ din Apocalipsa 1,10, în lumina contextului său imediat și chiar a contextului în general, poate fi cel mai bine interpretată ca făcând referire la ziua judecății și a parusiei.

NOTE

1. R. H. Charles, „The Revelation of St. John“, I.C.C. 1920, pag. 23. Pentru folosirea ulterioară a expresiei „ziua Domnului“ în dreptul duminicii, vezi nota 1 din subsolul capitolului II (Hristos și ziua Domnului).

2. Această traducere aparține lui Ison T. Beckwith, „Apocalipsul lui Ioan“, 1967, pag. 435.

3. O. Cullmann (fn. 38), p. 7; cf. Martin Kiddle, „The Revelation of St. John“, 1940, pag. 11, care susține că „menționând timpul vizionii sale, 'ziua Domnului', Ioan subliniază încă o dată în mod liniștit o participare obișnuită la viața creștină“.

4. Cf. E. B. Allo, „L'Apocalypse“, 1933, pag. 11: „Ziua Domnului“ nu este ziua cea mare a lui Yahweh, în care Profetul se află transportat (luat în Duhul, ...“; Henry Barclay Swete, „The Apocalypse of St. John“, 1906, pag. 13; Ison T. Beckwith (fn. 63), pag. 435; E. Lohmeyer, „Die Offenbarung des Johannes“, 1953, pag. 15; T. F. Glasson, „The Revelation of St. John“, 1965, pag. 21; E. A. Dowell, „The Meaning of the Book of Revelation“, 1951, pag. 31; J. Bonsirven, „L'Apocalypse“, 1951, pag. 95; D. Mollat, „La liturgie nell'Apocalisse“, Studi Biblici Pastoral 2 (1967); 136-146.

5. W. Stott, „A note on the Word KYRIAKH in Apoc. 1, 10“, NTS 13 (1967); 75.

6. A. Strobel, „Die Passah-Erwartung in Luke 17,20“, Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft 49 (1958); 195, scrie că expresia „ziua Domnului“ din Apoc. 1,10 „cu certitudine nu înseamnă numai o duminică obișnuită... ci Nisan 16“; cf. de asemenea C. W. Dugmore (fn. 43), pag. 279; J. van Goudoever, Biblical Calendar, 1961, p. 169 f.; și într-o perspectivă diferită, K. A. Strand, „O altă privire asupra zilei Domnului“ în biserica primară și Apoc. 1,10, NTS 13, (1967); 174-181.

7. Fenton J. A. Hort, „The Apocalypse of St. John“, 1908, pag. 15; A. Deissmann „Lord's Day“, Encyclopedia Biblica, III, pag. 2815; J. B. Lightfoot, The Apostolic Fathers, 1885, II, pag. 129; E. W. Bullinger, „The Apocalypse“, 1965, pag. 9-14; Philip Carrington, „The Meaning of the Revelation“, 1931, pag. 77-78; William Milligan, „The Book of the Revelation“ 1940, pag. 13; Louis Talbot, The Revelation of Jesus Christ, 1960, pag. 19,20; John F. Walvoord, The Revelation of Jesus Christ, 1966, p. 42; Clark's Foreign Theological Library, 1851, XXII, pag. 89; Walter Scott, „Exposition of the Revelation of Jesus Christ“, 1948, p. 36; cf. de asemenea cu Comentariile lui Wetstein, Züllig, Maitland și Todd cu privire la Apocalips. Alții cuprind motivul escatologic în păzirea duminicii; cf. A. Feuillet, L'Apocalypse, 1962, p. 71; O. Cullmann (fn. 66), pag. 12-15; W. Stott (fn. 68), p. 74.

8. Cf. Edgar Hennecke, New Testament Apocrypha, 1969, I, p. 180: „În ultima parte a celei de a doua jumătăți a secolului al doilea, deoarece Serapion dădea această evanghelie cu cel puțin o generație în urmă“; cf., de asemenea, P. Gardner-Smith, „The Date of the Gospel of Peter“, Journal of Theological Studies, 27 (1976); 401 f.; Johannes Quasten, Patrologia, 1967, I, p. 108.

9. L. Vaganay, L'Evangile de Pierre, 1930, p. 292.

10. Aceste pasaje cheie sint analizate în dizertația mea în limba italiană „Un Esame dei testi biblici e patristici dei primi quattro secoli allo scopo d'accertare il tempo e la cause del sorgere della domenica come Giorno del Signore“, Pontificia Università Gregoriana, 1974, pag. 99-120; cf., de asemenea, capitolul al cincilea al dizertației publicat sub titlul „Antitudinismul și originea duminicii“, 1975, pag. 90-93. Pasajul lui Ignatius va fi de asemenea examinat mai târziu. În această lucrare „pasajul cheie din Didahile 14, 1, tradus ad-literam, spune următoarele: „După (în conformitate cu) Domnul și Domnului (KATA KURIAKI DE KURIOU), stringeți-vă laolaltă, frințeți plina și împărtașiți-vă, după ce v-ați mărturisit păcatele, pentru ca darurile voastre să fie primite“. Expresia „Domnului, a Domnului“, este foarte enigmatică și s-au propus trei soluții principale pentru clarificarea însemnătății.

(1) J. B. Audet înlocuiește „Domnul — KURIAKI“ cu expresia „ziua — IMERA“, traducind astfel pasaj: „În ziua Domnului, stringeți-vă laolaltă...“ (La Didache, Instructions des Apôtres, 1958, pag. 460);

(2) C. W. Dugmore susține că „deoarece fiecare duminică este ziua Domnului, duminica Domnului nu, poate fi alta decât duminica în care El a înviat din morți, deci duminica Paștelui (fn. 45, pag. 276).

(3) Jean Baptiste Thibaut arată cu insistență că „Domnului — KURIAKI“ este folosit ca un adjectiv și nu ca un substantiv și deci problema nu este timpul, ci modul sărbătorii Cinei Domnului. „Dacă ar fi fost o problemă de timp, în cazul acesta genul limbii grecești ar fi cerut în mod simplu folosirea dativului: TI KURIAKI. Prepoziția KATA marchează aici o relație de conformitate. În consecință, expresia implicată aici și căreia i se aplică calificativul KURIAKIN nu este IMERAN (azi), ci un alt termen care poate fi cu ușurință suplimentat, și anume expresia DIDAHIN (învățătură), expresie prezentă în titlul lucrării... Prepoziția inițială din capitolul 14... ar putea fi tradusă ad literam...“ În conformitate cu învățătura suverană a Domnului... (La liturgiile române, 1924, p. 33-34). Subscriem la interpretarea lui Thibaut pentru următoarele motive:

(1). Capitolul 14 nu se ocupă de problema timpului, ci cu cele ce trebuiau făcute înainte de euharistie, și anume mărturisirea păcatelor (14,1) și împăcarea cu aproapele (14,2);

(2). Citatul din Mal. 1,10 subliniază din nou un anume timp („în orice loc și în orice timp“), ci modul felului de aducere a jertfei („aduceți-mi o jertfă curată“ — 14,3);

(3). Didahilele conțin numeroase îndemnuri de a acționa „în armonie cu — KATA“ porunca sau învățătura (1,5; 2,1; 4,13; 6,1; 11; 13,6);

(4). Avind în vedere faptul că Didahilele doresc să justifice învățătura sa cu autoritatea Domnului, KATA cu acuzativul stabilește o relație de conformitate și nu de timp;

(5). Didahilele 14,1 este legat prin conjuncția „și“ de capitolul „dinainte, care se încheie cu sfatul de a „da după porunca“ (13,7). Repetarea expresiei „după, sau potrivit cu — KATA“ poate că a cauzat omiterea expresiei „poruncă“ sau „învățătură“.

(6). Autorul Didahilelor îndeamnă ca „să se strângă în mod frecvent laolaltă“ (18,2). Acest lucru cu greu poate sugera ca această strângere laolaltă să aibă loc numai duminica.

11. Se va vedea pag. 214-216 a lucrării în limba engleză.

12. Exemplele sint prezentate mai sus, pag. 17. fn. 1, a lucrării în limba engleză.

13. Cf. Theodore Racine Torkelson, An Investigation into the Usage and Significance of the Greek Adjective KYRIAKOS — During the First Four Centuries of the Christian Era. Thesis, 1948, p. 29f.; A. Deissmann (fn. 34), pag. 336; P. Cuiton, From Sabbath to Sunday, 1933, p. 122.

14. A. Deissmann (fn. 34) p. 357.

15. A. Deissmann (fn. 34), p. 359 f.; Bible Studies, 1903, 1,218-219; P. Cotton (fn. 76), pag. 126; E. Lohmeyer, Die Offenbarung des Johannes, 1953, p. 15.

16. R. H. Charles (fn. 64), p. 23.

17. G. Thieme, Die Inschriften von Magnesia am Meander und das Neue Testament, 1905, p/ 15.

18. W. Rordorf, Sunday, p. 207.

19. Wilfrid Stott (fn. 68), p. 73.

20. Idem, p. 74.

21. Vezi pag. 213 f. în originalul engleză.

22. Această poziție este susținută foarte mult în mod deosebit de către exegeții catolici — Vezi Alfred Wikenhauser, New Testament Introduction, 1958, p. 283-290, 319, 547-557.

23. C. S. Mosna, Storia della domenica, p. 21.

24. Vezi nota de subsol 6 pentru referințe.

25. Aceste puncte sint prezentate de către C. W. Dugmore (fn. 43) p. 274-278. K. A. Strand (fn. 69), p. 177, prezintă o referire atribuită lui Irineu pentru a susține punctul de vedere al unei timpurii aplicări a „zilei Domnului“ la anuală sărbătoare a paștelui, „din care își trage mai târziu caracteristicile de bază duminica creștină“. Pasajul respectiv sună astfel: „Acest obicei de a nu-ți pleca genunchii în ziua duminicii este un simbol al învierii... își are originea în timpurile apostolice, când binecuvântatului Irineu, martirul și episcopul de Lyon, declara în lucrarea sa 'Cu privire la

paște", în care face de asemenea mențiunea cu privire la Ziua Cincizecimii; și la care sărbătoarea noi nu ne plecăm genunchii, pentru că este de o importanță egală cu ziua Domnului, pentru motivul deja prezentat cu privire la ea" (Fragmente din scrierile pierdute ale lui Irineu 7, ANF, I p. 569-570). Strand conchide că în această referință „nu există nici o îndoielă că ziua Domnului se referă aici la anulă duminică a pașteului, că expresia este plasată în comparație cu o altă duminică anuală, aceea a Zilei Cincizecimii". Este oare această concluzie corectă? Nouă ni se pare că aici comparația nu este între paște și Ziua Cincizecimii, ci mai degrabă între duminică săptămânală și sărbătoarea anuală a pașteului (care cuprinde și Ziua Cincizecimii). Ceea ce spune acest material este faptul că creștinii nu-și pleacă genunchii la paște, pentru că sărbătorirea aceasta „este de o importanță egală cu ziua Domnului (duminică săptămânală), pentru motivul deja prezentat în legătură cu aceasta". Dar oare este motivul deja prezentat? „Duminică este un simbol al învierii. Tertulian ne prezintă o declarație asemănătoare: „Duminică nu este drept (legal) să postim sau să ne plecăm genunchii când ne rugăm. Căci ne bucurăm de aceeași libertate de la paște până în Ziua Cincizecimii. (D. corona 3,4; cf., de asemenea, Augustin, Epistola 55, 28 CSEL 31, 202, unde învierea este dată în mod explicit ca un motiv al acestui obicei). Declarația lui Irineu arată deci apropiată legătură ce există între cele două sărbători, dar cu greu poate să ne sugereze o aplicare timpurie a expresiei „ziua Domnului" la duminică pașteului. Slăbiciunea concluziei lui Strand din această referință nu invalidează ipoteza sa cu privire la o origine timpurie a duminică pașteului. Acest lucru îl vom apăra și noi ca fiind cea mai plauzibilă explicație (a se vedea p. 198 f a originalului în limba engleză).

26. A. Strobel (fn. 69), p. 185 scrie „KURIAKI" ca un termen aplicat duminicii reprezentată, așa cum se admite în general, o dezvoltare secundară".

27. C. W. Dugmore (fn. 46) p. 279.

28. Vezi pag. 198 f. a originalului în limba engleză.

29. E. Goodspeed, The Apostolic Fathers, 1950, p. 286, este de părere că Didahille în limba greacă publicate de Bryennius au fost compuse nu mult după 150 d. Hr.; Kirsopp Lake, The Apostolic Fathers, LCLC, 1952, I, p. 331, susține aceeași dată; J. O. Audet (fn. 73), p. 219 plasează alcătuirea ei pe timpul Sinopticeilor și anume, între 50 și 70 d. Hr. Această dată trebuie privită însă ca fiind prea timpurie, având în vedere că orinduirile eclesiastice complexe (cum ar fi botezul prin scufundare) presupun așa cum J. Quasten (fn. 71, pag. 40-41), subliniază, „o perioadă de stabilizare de o anumită durată".

30. C.W. Dugmore (fn. 45/pag. 277).

31. Constituțiile apostolice" 5,19 atrag atenția asupra faptului de a „nu întreprinde postul pașteului mai înainte de zorii primei zile a săptămânii, care este ziua Domnului" (ANF VII, p. 447). Același titlu apare din nou mai departe în același capitol „De la prima zi a Domnului numărăm patruzeci de zile, de la ziua Domnului până la cea de a cincea zi a săptămânii, să sărbătorim sărbătoarea Înălțării Domnului". Chiar și în aceste cazuri, „Ziua Domnului" nu este folosită numai pentru ziua pașteului. Expresia din prima zi a Domnului implică faptul că duminica ce urma împărțasea aceeași...

32. C. W. Dugmore (fn. 45), pag. 278.

33. J. van Goudoever, (fn. 69), p. 169 f.

34. W. Rordorf, Sunday, p. 209.

35. K. A. Strand "The Lord's Day" in "Three Essays on Early Church History", 1967, p. 42. Slăbiciunea principală a argumentului lui Strand este aceea că el susține că creștinii din biserica primară erau influențați de calendarul secolar al celor din Qurram pentru determinarea sărbătorilor lui. N-am găsit nici o indicație cu privire la aceasta. Din contră, se pare că primii creștini foloseau calendarul normativ al templului. Vezi și cele prezentate în capitolele anterioare, pag. 77, fn. 11 și pag. 188f, ale cărții în limba engleză. Mai mult decât atât, Strand susține că duminică pașteului era foarte răspândită, pe timpul lui Ioan, dar vom arăta că lucrurile nu stăteau astfel. Vezi și pag. 198-206 ale cărții în limba engleză.

36. Eusebiu, HE 5, 24, 6-7. K. Strand (fn. 69) pag. 180, avansează o ipoteză interesantă, și anume că „ziua Domnului" din Apocalips 1,10 poate să se refere la Sabatul zilei a șaptea. El își bazează această interpretare a sa pe un pasaj din „Faptele lui Ioan" (compus pe cit se pare în Asia Mică prin secolul al treilea - vezi și E. Hennecke, New Testament, Apocrypha, 1965, II, pag. 214), în care, descriind călătoria lui Ioan la Roma ca prizonier păzit de soldați romani, spune: „Și în ziua a șaptea, fiind 'ziua Domnului', el le-a spus: 'Acum este timpul sosit pentru mine să mă împărțesc de hrană' (ANF, VIII, pag. 561). Strand susține că ziua a șaptea nu se poate referi la ziua a șaptea a călătoriei, deoarece aceasta ar însemna că Ioan a postit în Sabatul din acest interval de timp, o practică interzisă în biserica de răsărit. În timp ce observația este în general valabilă (vezi pag. 188-189 ale cărții în limba engleză), ea nu se pare că se aplică la acest document datorită accentului său gnostic (cf. J. Quasten (n. 71), p. 136). Știm că gnosticii încurajau postul în ziua Sabatului (a se vedea pag. 186-187 din cartea în limba engleză). Ceva mai mult, ceea ce

exclue interpretarea lui Strand este o altă referință ce se găsește la concluziile cărții „Faptele lui Ioan", așa numitul „Metastatis", unde se spune: „Ioan, de aceea a păstrat compania cu frații săi, bucurându-se în Domnul. Și ziua următoare, fiind duminică (KURIAKIS) și toți frații adunați laolaltă..." (E. Hennecke, The New Testament Apocrypha, 1965, II, p. 235). „KURIAKI" este tradus aici „duminică", deoarece este urmată de celebrarea euharistiei descrisă în cap. 107-109, Mario Ermetta, Gli Apocrifi del Nuovo Testamento, 1966, II, p. 63-64, prezintă următoarea reconstrucție a serviciului euharistic din ziua duminică: (1) predică (cap. 106); (2) rugăciunea (cap. 108); (3) binecuvântarea, frângerea și împărțirea pîinii (cap. 109); (4) binecuvîntarea: Pacea să fie cu voi, prea iubiților (cap. 110). Faptul că expresia, „ziua Domnului - KURIAKI" a fost folosită în acel timp în Asia Mică ca un termen tehnic pentru duminică este atestat de către „Evanghelia lui Petru" 35,50,51 (citată la pag. 113 mai sus). Acest lucru mai este de asemenea confirmat de un document mai târziu, „Faptele lui Petru" (datat ca 190 d.Hr), în care autorul chiar și mai explicit afirmă: „Și în prima zi a săptămânii, care este ziua Domnului, o mulțime s-a strîns și mulți bolnavi au fost aduși la Petru ca să fie vindecați de el" (fragmentul coptic, cf. Mario Inzerillo, Gli Evangelii Apocrifi, 1954, p. 131-132; de asemenea E. Hennecke, New Testament Apocrypha, 1965, II, p. 314).

37. Faptul că n-a putut să recunoască așezarea Quartodecimană din Asia a înșelat pe Clark în a trage concluzia greșită că duminică pașteului „a fost introdusă acolo cu autoritatea lui „Ioan (Clark's 'Foreign Theological Library', 1851, XIII, pag. 91), cu toate acestea, declarația sa că „observarea festivalului sau sărbătorii săptămânale cu greu poate fi concepută fără aceea a sărbătorii anuale" (loc. cit.), este valabilă de asemenea. Dar în cazul provinciei Asiei unde practica Quartodeciman era cu rigurozitate păstrată, cu greu se poate vorbi de acest lucru și anume la o introducere timpurie a observării duminicii. Se poate spune că Ioan poate că a numit „ziua Domnului" ziua de 15 Nisan, dar n-am găsit nici o altă mărturie care să susțină acest lucru.

38. Susținătorii acestui punct de vedere sînt citați mai sus (vezi fn. 70).

39. Louis T. Talbot (fn. 70), pag. 20.

40. Loc. cit.

41. O subliniere tematică a Apocalipsului este prezentată în disertația mea în limba italiană (fn. 73), pag. 90-92.

42. Apocalips 4,8 6,10,17; 11,15; 14,14; 16,15,20; 17,17; 20,11; 21; 22,7,17.

43. La aceasta se adaugă faptul că Ingerul care descoperă apocalipsul lui Ioan în cap. 1,1, apare iarăși la încheierea lui în cap. 22,8.

44. Fred B. Jensen, "An Investigation of the Influence of Anti-Judaism Affecting, The Rise of Sunday in the Christian Tradition", thesis 1949, pag. 43.

45. J. F. Walvoord, (fn. 70), pag. 42.

46. Wilfrid Stott (fn. 68), p. 71.

47. Să reținem, de asemenea, că la ziua venirii lui Hristos, se face referire într-o mare și felurită varietate. Vezi fn. 113-122.

48. În conformitate, de exemplu, cu Didahille 9,1; Ignatius, Efesianus 13,1; Către cei din Filadelfia 4; Către cei din Smirna 8,1; Iustin Martirul 1, Apologia 65,1; Dicționarul Arheologic Creștin, 1907, „Fractio panis" de F. Cabrol, col. 2105f.; The Interpreter's Dictionary of the Bible, 1962, „Cina Domnului" de M. H. Shepherd; „Scriitorii creștini, începînd cu secolul al doilea Didahille, Justin, Ignatius, Irineu), au preferat titlul 'euharistie' derivat din mulțumirile aduse în actul principal al Cinei Domnului".

49. Pe lângă textele citate mai înainte, vezi și referințele date mai sus la fn. 105.

50. Mat. 10,15; 12,36; Marcu 6,11; 2 Petru 2,9, 3,7; 1 Ioan 4,17; Iuda 6.

51. Luca 17,30; Mat. 25,13; Rom. 13,12.

52. Mat. 24,26; Marcu 13,32, 14,25; Luca 10, 12; 17,31; 21,34; 1 Tim. 1,12.

53. Ioan 6,39-40; 11,24; 12,49.

54. Fapte 2,20.

55. Rom. 2,5; Apoc. 6,17.

56. 1 Cor. 1,8; 2 Cor. 1,14; Fil. 1,6,10; 2 Tes. 2,2.

57. 1 Tes. 5,2; 2 Petru 3,10.

58. Apoc. 6,17; Iuda 6; Fapte 2,20.

59. Apoc. 6,14.

60. Cf. Gerhard Dellling, „IMERA", TDNT II, pag. 952; „În scrierile apostolului Pavel, ca și în Evangheliile, Hristos este Domnul acestei 'IMERA' (i.e. ziua parusiei Sale)".

61. Walter Scott (fp. 70), pag. 36.

62. E. W. Bullinger (fn. 70), pag. 12.

63. Philip Carrington (fn. 70), p. 78.

64. Să reținem faptul că ziua ispășirii, care era privită ca o zi de judecată, era anunțată prin sunet de trîmbiță: numeri 29,1.

65. J. B. Lightfoot (fn. 70), pag. 129, cf. A. Deissmann, „ziua Domnului" - Encyclopedia Biblica, III, p. 2815, care identifică de asemenea, „ziua Domnului" cu „ziua lui Jahweh și „ziua judecării".

Păstrează mereu tinerețea spiritului

„Până la bătrânețea
voastră Eu voi fi Ace-
laș, până la căruntețele
voastre vă voi sprijini...”
Isaia 46,4

Fiecare perioadă a vieții își are bucuriile, plăcerile, dezamăgirile, planurile de viitor și dinamica muncii. Nici una din aceste perioade nu antrenează între cele două extreme ca vîrsta a treia.

Răsfoind un număr al revistei „Adventist Review” din 1983 m-am oprit la un articol care reproducea un interview dat de un veteran al lucrării advente, autor a nenumărate volume și care a activat ca redactor și redactor șef timp de patruzeci și trei de ani. Chiar și la data interviului, cînd avea optzeci și cinci de ani, pensionar de mulți ani, era un om activ și păstra legătura cu cititorii lui, cărora le răspundea lunar la peste șaiszeci de scrisori, trimise de aceștia.

Bărbat cu privirea vioaie, cu zîmbetul veșnic pe buze, cu fruntea și fața brăzdate de ridurile vremii, care n-a dezarmat în fața timpului, și stăpînit de o bucurie inferioară, cu satisfacția unor ocupații creatoare, și-a menținut vigoarea mintală și a fost gata să ofere, la întrebările puse, răspunsuri atât de inteligente și inspirative, încît cei în vîrstă și cei mai tineri pot reține învățăturile prețioase. Iată întrebările puse și răspunsurile date:

— „Vă considerați la vîrsta aceeașta un om bătrîn?”

„Merg spre îmbătrînire. Cînd am împlinit vîrsta de cincizeci de ani, gîndeam că bătrînețea va începe numai la șaiszeci de ani. La împlinirea acelei vîrste, am aminat punctul de plecare al bătrîneții la șaptezeci de ani. Cînd am ajuns și acolo, am apreciat în sinea mea că vîrsta bătrîneții nu începe decît la optzeci de ani. Ajungînd la vîrsta de optzeci de ani am stabilit că bătrînețea

începe de fapt pe la... nouăzeci de ani și chiar pentru unii mai tîrziu!”

— „Trăiești nostalgia 'acelor zile de demult' cînd erai tînr?”

„Nu am nostalgia acelei perioade din viața mea înainte de a mă înscrie la colegiul Adventist. Despre copilăria mea, într-o vreme de pace, a fost un timp fericit pe care l-am folosit cu studiile elementare, cu plimbări prin fermele vecinilor noștri și adesea mi-am găsit plăcerea de a sta la umbra copacilor din grădina casei noastre. Dar prima mea adolescență a fost foarte grea și chinuitoare: să mă explic:

Tatăl meu avea un magazin în care se vindeau băuturi și diferite preparate culinare, la care se adăuga lichiorul și tutunul. Eram în vîrstă de șapte ani cînd mama a devenit o credincioasă adventistă. La vîrsta de doisprezece ani, fratele meu mai mare, care pînă atunci ajutase în magazin pe tatăl meu, a plecat și atunci mi-a revenit mie obligația de a-i lua locul. Doream să merg și eu pe urmele mamei în ce privea credința. Cînd mama s-a botezat, a încetat de a-l mai ajuta pe tatăl meu în ziua de Sabat și la vinzarea tutunului și a băuturilor alcoolice. Lucrul acesta m-a pus într-o situație dificilă și foarte penibilă, pentru că eram în situația de a fi neascultător față de tatăl meu, care era om în vîrstă și suferînd, și care era foarte binevoitor cu mine.

Prietenii nu puteau înțelege deloc atitudinea mea, care se rezuma într-un conflict lăuntric, de conștiință, agravat de natura mea timidă. Împreună cu mama, credeam că n-ar trebui să oferim altora spre vinzare lucrurile pe care le știm dăunătoare pentru ei. Tatăl meu, de religie luterană, era în aparență un

creștin sincer și conștiincios, un soț și tată exemplar, dar care aprecia că rolul său de furnizor de articole alimentare nu-l obliga la un asemenea punct de vedere ca al nostru și din cauza aceasta a luat o atitudine agresivă față de mine atunci cînd refuzam să vind lichior sau țigări. De fiecare dată, în asemenea ocazii, se ridica de pe scaunul său și-mi vorbea foarte aspru. Fiînd o fire timidă și fricoasă, începeam să țip. Atunci mama intervenea în ajutorul meu, spunînd soțului ei: „Lasă băiatul în pace”. Multă vreme am avut tresăriri în somn datorită acestor întîmplări.”

— „Dacă ar fi să repetați viața din nou, ați trăi aceeași viață pe care ați trăit-o pînă acum, sau v-ați alege un alt stil de viață?”

„Mi-aș alege același fel de viață, pentru că nu m-am simțit niciodată chemat să ocup alt loc în marea vestire a Evangheliei decît în locul pe care l-am ocupat. Scrisul m-a atras din copilărie. Același lucru este valabil și despre tînăra cu care m-am căsătorit și care m-a incurajat foarte mult să îmbrățîșez cariera de scriitor.”

— „Titlul de pensionar vă aduce fericire?”

„Nu, el nu-mi aduce fericire pentru simplul motiv că așa cum spune poetul, fericirea este „totdeauna acolo unde o așezăm noi și noi n-o așezăm niciodată acolo unde ne găsim noi”. Și totuși pensionarea te poate îndruma către fericire pentru că timpul acesta îți oferă posibilitatea de a realiza unele planuri care au rămas neîmplinite în vremea în care erai legat de obligațiile impuse de serviciul pe care îl ocupai.”

— „Cînd Dr. Christian Barnard a renunțat în ultimii ani la cariera sa de chirurg din cauza artritisului, el a spus atunci: 'bătrînețea este cea mai mare tragedie'. Împărtășești aceeași convingere despre anii bătrîneții?”

„Fără îndoială că sfîrșitul vieții devine o tragedie atunci cînd vicisitudinile vieții te doboară, cînd intervine declinul fizic și senilitatea. Totuși acela care se îngrijește din tinerețe și ascultă de legile sănătății va diminua în mare măsură tragedia, și de fapt această expresie va fi atunci înlocuită cu un alt termen, cum ar fi „impovărare”, „stînjire”, sau „îmbolnăvire”. Bătrînețea poate avea propriile ei bucurii și recompense dacă omul matur

poate privi în trecutul lui, pe care îl vede plin de fapte altruiste făcute în folosul altora.

Cicero, cel mai elocvent dintre oratorii romani a scris 'Elogiul bătrâneții'. Dr. Renata Kehl, în cartea sa „Înaintează zimbînd spre bătrânețe” dezvoltă unele aspecte ale acestui subiect. Citirea și însușirea adevărilor și a făgăduințelor Bibliei, se transformă pentru cei în vîrstă în oaze ale pustului. Am în buzunar un cartonaș pe care este scris ce a spus un autor necunoscut: „Odată cu bătrînețea se duc toate lucrurile... dar atunci vine Dumnezeu”.

— „Care este cea mai mare problemă a bătrîneții?”

„Simțămîntul goliciunii, a inutilității, a singurătății; mai ales atunci cînd se adaugă dispariția partenerului. Pentru omul în vîrstă și singur, simțămîntul pierderii tovarășului de viață, melancolia unei inserări ploioase și răcătoase, devine aproape insuportabilă; este asemenea unei zile innourate, întreruptă mereu de biziții greierului, de croncănitul ciorilor sau de șuieratul vîntului.”

— „Cum poate omul vîrstei a treia să fie de cel mai mare folos pentru societate?”

„Să facă tot ce poate ca să se susțină faptulul de a fi povară pentru alții; să dea sfaturi bune celor care au început să se avînte în bătațiile vieții sau celor care se găseseră în primejdia de a face greșeli; a sprijini inițiativele bune ale altora.”

— „Sînt unele texte biblice care oferă mîngîiere și speranță pentru vîrsta a treia?”

„Sînt multe asemenea citate, dintre care unele chiar specifice, cum ar fi: Ps. 71,9-13; 92,14; 103,5; Is. 40,29-31; 46,4.”

— „Vă gîndiți din cînd în cînd și la ceasul morții? Ce atitudine aveți față de moarte?”

„Nu mă pot adesea reține de a nu mă gîndi la acest dușman inveterat pe care nu l-am simțit niciodată atît de crud ca atunci cînd am văzut în coșciugul ei pe aceea pe care a iubit-o atît de profund sufletul meu; și niciodată n-am fost slăpînit de o ură și minie atît de nestăpînită în fața vinovăției ei de a mă priva de existența soției mele. Moartea va fi cu siguranță eradicată într-o zi și pentru todeauna. Gîndul acesta îmi aduce o mîngîiere indescriptibilă. De aceea,

atitudinea mea în fața morții inextorabile este de a ruga pe bunul Dumnezeu să mă pregătească de a întâmpina moartea plin de pace în speranța invierii. În același timp la gîndul de a împlini unele din visele mele, încerc din rășputeri să încetinesc scurgerea vieții mele pe panta prăbușirii.”

— „Ce sfaturi ați putea oferi celor tineri?”

„Îmi îngădui să dau un sfat sub forma unui apel în legătură cu curăția morală, pentru un control total al gîndurilor, cu speranța că lucrul acesta va conduce la o schimbare în 'arta creștină a iubirii în acțiune'. Fie ca tineretul să ofere acestei 'arte' onoarea care i se cuvine acestei arte care este socotită astăzi atît de ieftină și în totul depreciată. În nici o altă perioadă a vieții nu este atîta nevoie de o judecată sănătoasă ca în timpul curteniei. Este etapa cea mai ferocită a existenței noastre atunci cînd este purtată într-o manieră onorabilă și plină de răspundere. Pe de altă parte poate fi sămînța unui seceriș nefericit, atunci cînd nu se cere călăuzirea divină.

Trăim într-o epocă cînd morala este mult afectată și cînd toate lucrurile sînt îngăduite. Concepția aceasta produce cu siguranță efectele ei nocive în dezvoltarea caracterului spiritual al multor tineri.

Tinerii de vîrsta curtoaziei nu au dreptul mutual de a deștepta emoții care să anuleze restricțiile poruncii a șaptea. Nimeni nu poate ști cit de în stare poate fi partenerul de a rezista la avansurile neîngăduite. Unul din ei poate fi puțin afectat de anumite sentimente, dar el nu va cunoaște niciodată gradul de susceptibilitate prezent în partenerul lui. De aceea, tineri din pragul căsătoriei urcați treptele moralei Bibliei, învățînd arta cea curată și sfîntă a adevăratei curtenii. Astfel, voi nu veți îngădui niciodată să pătrundă în viața voastră elemente care să pună în primejdie curăția sufletului și să provoace în el cicatrici dureroase și permanente.”

— „Mai aveți vise neîmplinite?”

„Visele mele urmează unul după altul. Împlinirea unuia duce la îmbrățișarea următorului, și în unele cazuri la citeva în același timp, încît adesea ele îmi jefuiesc somnul. Cînd privesc în trecut viața mea, ajung la concluzia tristă: 'Am

făcut așa de puțin; ce mult a mai rămas de făcut'!”

Interviul a luat sfîrșit cu un regret, dar concluzia care se desprinde trebuie să fie clocventă pentru fiecare dintre noi. Călătorim o singură dată pe drumul accidentat al vieții. Prin Isus Hristos ni s-au pus la dispoziție azi toate posibilitățile, prin Duhul Sfînt, iar pentru mine cerul întreg. „Dumnezeu a cumpărat — prin jertfa Fiului Său — voința, înclinațiile inimii, mințea și sufletul a toată ființa omenească... Iar în ziua judecării toți vor fi chemați să dea socoteala, în ce fel au înțeles să-și îndeplinească datoria în viața aceasta.

Să luăm deci măsuri serioase de a ne conserva sănătatea trupului și a minții noastre, ascultînd de legile sănătății pentru că, a călea legile fizice este același lucru ca și călcarea „Legii Morale”. Să clădim în tinerețe un caracter integru, să muncim echilibrat, pentru că altfel, „formîndu-ne obiceiuri rele, culcîndu-ne tîrziu și satisfăcînd faptele pe socoteala sănătății, punem temelia pentru slăbirea corpului... lucrînd peste măsură cu corpul și cu mințea, stricăm echilibrul sistemului nervos”, și vom regreta și întuneca anii bătrîneții.

Dumnezeu cere credinciosului să facă în tinerețe „tot ce găsește mîna ta să facă, fă cu toată puterea ta” Ecl. 9,10. Dacă Dumnezeu a folosit energia, entuziasmul, curăția, statornicia și consacrarea lui Iosif, Samuel, Daniel, Ioan, Marcu, Timotei și mulți alții în anii adolescenței, n-a neglijat nici pe Moise, Zaharia, Pavel și Ioan, în zilele innourate ale bătrîneții, îmbogățînd paginile Sf. Scripturi cu fapte asemenea pietrelor prețioase bătute în coroane împărătești.

Și pentru tine, ajuns în vîrsta a treia, Dumnezeu vrea să-ți descopere ce mai ai de făcut din cele rămase nerealizate. Privește și admiră partea frumoasă a toamnei, culege fructele cele coapte, bucură-te de cele bune ale trecutului și întrebă pe Dumnezeu cum și ce să mai faci azi ca să poți declara miine: „M-am luptat lupta cea bună, mi-am isprăvit alergarea, am păzit credința. De acum mă așteaptă cununa neprihănirii pe care mi-o va da în ziua aceea, Domnul Judecătorul cel drept”. 2 Tim. 4,7-8.

C. Alexe
pastor-pensionar

DUHOVNICEȘTI... FIREȘTI...

„Cît despre mine, fraților, nu v-am putut vorbi ca unor oameni duhovnicești, ci a trebuit să vă vorbesc ca unor oameni lumești, ca unor prunci în Hristos. V-am hrănit cu lapte nu cu bucate tari, căci nu le puteați suferi; și nici acum chiar nu le puteți suferi, pentru că tot lumești sînteți. În adevăr, cînd între voi sînt zavistii, certuri sau dezbinări, nu sînteți voi lumești și nu trăiți voi în felul celorlalți oameni?“

1 Cor. 3,1-3

În această solie către corintenți, Pavel scrie despre contrastul ce există între membrii spirituali și cei nespirituali din biserică. Biserica din Corint era o biserică-problemă în zilele lui Pavel și în primul secol al erei creștine. Membrii erau împărțiți în partide, fiind atrași mai mult de păcate decît de Isus Hristos. Ei se lăudau cu înțelepciunea lor firească. Erau imaturi din punct de vedere emoțional și spiritual. Pavel îi numea „prunci“. Nu crescuseră. Motivul acțiunilor lor era egoismul. Păreau a fi neînstare a-și rezolva problemele în cadrul comunității și recurgeau astfel la lege unul împotriva celuilalt.

Pavel arată că își întemeiau viața pe fin și prestie și nu pe Isus-Sfinca. Unii membri ai bisericii erau libertini, imorali; aveau probleme în familie, ceea ce demonstra lipsa iubirii ce vine prin Duhul Sfînt. În închinarea lor profanau Cina Domnului. Limbile pe care pretindeau că le vorbesc erau stînjentitoare pentru biserică, iar nu o inspirație. Astfel Pavel descrie pe membrii bisericii ca fiind animați de „poftele firii pămîntesti“. (În acest sens vom folosi și noi expresia subliniată).

Unul dintre cele mai grele lucruri pe care creștinul trebuie să le facă este să învețe să-și trăiască viața într-o relație corectă cu valorile și realitățile veșnice. Nu trebuie să fim modelați nicidecum după felul lumii. Viața noastră trebuie să fie îndrumată prin lucrarea divină a Duhului Sfînt. Dar ispita este aceea de a căuta înțelesul vieții la nivelul natural al lumii și al firii. În consecință, în viața creștinului există o tensiune

spirituală creată de către firese și spiritual.

„Umblați cîrmuiți de Duhul și nu împliniți poftele firii pămîntesti. Căci firea pămîntescă pofteste împotriva Duhului și Duhul împotriva firii pămîntesti; sînt lucruri potrivnice unele altora, așa că nu puteți face tot ce voiți. Dacă sînteți călăuziți de Duhul, nu sînteți sub lege... Cel ce sînt al lui Hristos Isus și-au răstignit firea pămîntescă împreună cu patimile și poftele ei. Dacă trăim prin Duhul, să și umblăm prin Duhul“ (Gal. 5,16. 18,24-25).

Firea înseamnă natura umană cu limitele și slăbiciunile ei păcătoase, natura umană în starea ei păcătoasă, despărțită de Spirit. Pavel numește o astfel de persoană: pămîntescă (lumească), ce iubește viața păcătoasă. Dorințele omului „firesc“ sînt legate de această lume a păcatului, ce nu simte lipsa unor valori cerești. El iubește bogățiile și plăcerile lumii mai mult decît iubește pe Dumnezeu.

Omul spiritual (duhovnicesc) este cu totul diferit. El își găsește sursele în Dumnezeu. Viața sa launtrică este stăpînită și influențată de Duhul Sfînt.

„În adevăr, cei ce trăiesc după îndemnul firii pămîntesti, umblă după lucrurile firii pămîntesti; pe cînd cei ce trăiesc după îndemnul Duhului umblă după lucrurile Duhului. Și umblarea după lucrurile firii pămîntesti este moarte, pe cînd umblarea după lucrurile Duhului este viață și pace. Fiindcă umblarea după lucrurile firii pămîntesti este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, căci ea nu se supune Legii lui Dumnezeu și nici nu poate să se supună. Deci cei ce sînt pămîntesti nu pot să placă lui Dumnezeu. Voi însă nu mai sînteți pămîntesti, ci duhovnicesți, dacă Duhul lui Dumnezeu locuiește în adevăr în voi. Dacă n-are cineva Duhul lui Hristos, nu este al Lui“ (Rom. 8,5-9).

În această lume, nu este o problemă simplă aceea de a lăsa ca Dumnezeu să fie al nostru totul în tot. Secularismul și firescul vor ca întreaga atenție să fie acordată lucrurilor pămîntesti. Acesta este un veac al bogăției, al opulenței, al abundenței de plăceri, un timp plin de ispite ce fac apel la senzualitate. Pofța ochiului și a cărnii sînt stimulate prin orice mijloc de comunicare.

Viața spirituală nu cere creștinului să se izoleze de lume. Nici nu condamnă minunatele bogății ale lumii și nici progresele civilizației moderne. Dar ea așază toate aceste lucruri la locul potrivit. Credința noastră nu exclude ceea ce este mai bun în știință, pictură, sculptură, arhitectură, muzică și literatură. Sîntem liberi să apreciem cultura cea mai înaltă ca oricare alt om. Dar insistăm asupra priorității celor spirituale. Noi afirmăm că putem avea și ne putem bucura de toate acestea, în timp ce sîntem creștini veritabili (adevărați creștini), avînd ființa și nădejdea noastră îndreptate spre cele cerești, spirituale.

Odată cu aprecierea față de toate binefacerile pe care Dumnezeu ni le-a dăruit în această lume, trebuie să vină și devoțiunea noastră față de Creator. Odată cu admirația față de frumusețile acestei vieți, trebuie să vină frumusețea sfințeniei. Cu bucuria împlinirii dorințelor sănătoase, trebuie să vină puterea sacrificiului, capacitatea de a renunța la toate acestea din iubire față de Isus. O viață asemenea celei a lui Isus, trebuie să aibă prioritate. Acest mod de viață spirituală, trăit împreună cu Isus, trebuie să-l menținem cu pasiune, oricare ar fi prețul. Sîntem noi oare pregătiți să facem o astfel de consacrare?

Pentru cei credincioși este posibilă o anumită calitate a vieții prin Duhul Sfînt. Creștinul devine astfel o ființă conștientă de menirea și responsabilitatea sa față de viață și față de lume. Omul spiritual are în sine forța de viață ce aparține lui Dumnezeu. El trăiește permanent într-un duh nou, iar nu după vechea slovă (Rom. 7,6). Creștinii trebuie să fie din punct de vedere spiritual cei mai bogăți oameni, cei mai radioși și mai consacrați oameni de pe pămînt. Viața lor trebuie să fie plină de iubirea lui Dumnezeu și de roadele Duhului.

„Roađa Duhului împotriva este: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credincioșia, blîndețea, înfrînarea pofteilor“ (Gal. 5,22-23).

Aceste versete identifică pe omul spiritual. Ele proclamă cîteva din marile și prestigioasele cuvinte ale vieții spirituale. Ele vorbesc despre o putere divină, despre frumusețea vieții ce trece dincolo de superficialitatea lucrurilor. Această viață nouă, spirituală este asemenea unei învieri din morți. Duhul Sfînt ne îndeamnă să ne înălțăm pînă la plînatatea lui Isus. Omului spiritual îi este imposibil să dorească și să se bucure de ceea ce este „ieftin“, urit, necurat și superficial. Bunătatea, rafinamentul creștin și toate darurile Duhului Sfînt nu se nasc într-o gîndire apatică, ușuratică. Prin Duhul Sfînt, Dumnezeu a făcut ca asemănarea cu Isus Hristos să fie posibilă. Ceea ce pentru

omul firesc este imposibil, devine acum posibil prin Duhul. Creștinul gîndește astfel ca Isus Hristos.

„Lucruri pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, așa sînt lucrurile pe care le-a pregătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc. Năvălă însă Dumnezeu ni le-a descoperit prin Duhul Său...”

Și noi n-am primit duhul lumii, ci Duhul care vine de la Dumnezeu, ca să putem cunoaște lucrurile pe care ni le-a dat Dumnezeu prin harul Său. Și vorbim despre ele nu cu vorbiri învățate de la înțelepciunea omenească, ci cu vorbiri învățate de la Duhul Sfînt, întrebunînd o vorbire duhovnicească pentru lucrurile duhovnicești. Dar omul firesc nu primește lucrurile Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sînt o nebulă; și nici nu le poate înțelege, pentru că trebuie să judece judecate duhovnicește. Omul duhovnicesc, dimpotrivă, poate să judece totul și el însuși nu poate fi judecat de nimeni“ (1 Cor. 2,9-10. 12-15).

Între noi și Dumnezeu există o relație de rudenie, pe care nimic nu o poate nimici. În ciuda faptu-

lui că sîntem conștienți de tendințele noastre spre păcat și egoism, lupta nu este pierdută. Sîntem siguri de puterea lui Dumnezeu. Știm că El va desăvîrși în noi ceea ce a început prin Duhul Sfînt. În permanență ne înălțăm la Dumnezeu prin rugăciune.

Deoarece Isus Hristos Și-a respectat cuvîntul și a trimis pe Duhul Sfînt să rămînă cu noi, sîntem siguri de plinătatea binecuvîntărilor acordate nouă. Dragostea veșnică a lui Dumnezeu pentru noi, veghea permanentă a ingerilor asupra noastră, lucrarea lui Isus Hristos în curțile cerești, toate acestea ne unesc cu puterea divină.

Pentru cei care-și pun încrederea în El, este imposibil ca, în final, să fie pierduți și înfrinți. Fără nici o îndoială, sîntem legați de Dumnezeu prin legături ce nu pot fi rupte. În mijlocul ispitelor și încercărilor acestei vieți, cunoaștem și experimentăm puterea fără margini și sprijinul brațelor veșnice (veșnic întinse) ale lui Dumnezeu. Pentru aceasta ne predăm zilnic viața lui Dumnezeu și aceasta în mod inteligent și din toată inima. Ne mărturisim hotărîrea și dorința

noastră de a fi ascultători de toată voia Sa și de Cuvîntul Său. În fiecare zi, ne deschidem viața spre a fi umplută cu iubirea lui Dumnezeu.

Duhul iubirii. „Dragostea lui Dumnezeu a fost turnată în inimile noastre prin Duhul Sfînt, care ne-a fost dat“ (Rom. 5,5.)

Problema principală, lucrul esențial, spiritual al experienței noastre creștine este capacitatea de a iubi așa cum a iubit Isus. Aceasta este proba prin care Dumnezeu caută să Se prezinte lumii și Universului.

„Și noi am cunoscut și am crezut dragostea pe care o are Dumnezeu față de noi. Dumnezeu este dragoste și cine rămîne în dragoste, rămîne în Dumnezeu și Dumnezeu rămîne în el“ (1 Ioan 4,16).

Acesta este punctul central după care se orientează viața noastră spirituală :

„Prea iubiților, să ne iubim unii pe alții ; căci dragostea este de la Dumnezeu. Și oricine iubește, este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu. Cine nu iubește, n-a cunoscut pe Dumnezeu : pentru că

(Continuare în coperta IV-a)

REALIZĂRI • REALIZĂRI • REALIZĂRI • REALIZĂRI • REALIZĂRI • REALIZĂRI

Metale recuperate și refolosite

La Combinatul siderurgic din Hunedoara se desfășoară o susținută activitate pentru recuperarea și refolosirea metalelor. Prin recuperarea unor importante cantități de oțeluri aliate refolosibile și îmbunătățirea proceselor tehnologice, oțelarii hunedoreni au valorificat în acest an 344 tone nichel, 131 tone molibden și importante cantități de crom.

Noi apartamente pentru specialiștii satelor

În comuna Murgeni, viitor centru urban, au fost terminate zilele acestea încă două noi blocuri de locuințe însumînd 40 de apartamente, în care s-au mutat muncitorii de la filatura din localitate, ingineri, profesori, mecanizatori. Blocuri noi cu 3 și 4 etaje și spații comerciale la parter au mai fost înălțate în ultimul timp în comunele Fălcui, Roșiești, Munteni de Jos și altele.

Instalații de mare randament

Specialiștii filatei ieșene a Institutului de cercetare și inginerie tehnologică pentru sectoare calde și metalurgie Buceurești, au elaborat un proiect original pentru o nouă instalație de turnare centrifugală a cilindrilor de laminor cu crustă dură. Această instalație s-a și realizat în cadrul turnătoriei de fontă de pe marea platformă industrială a Combinatului de utilaj greu din Iași. Noua

instalație, realizată în totalitate cu componente românești, are un mare randament, în condițiile unor consumuri energetice și de ferolație diminuate.

O nouă capacitate de producție

În cadrul lucrărilor de dezvoltare și modernizare, la Întreprinderea minieră „Salina” din Tîrgu Ocna a fost pusă în funcțiune, cu 10 luni mai devreme față de plan, o nouă și modernă linie tehnologică de sfîrtmare și sortare a sării. Construită cu forțe proprii și utilată cu mașini de înaltă tehnicitate și productivitate, noua linie tehnologică sporește cu circa 25 la sută volumul de producție-mărfă al întreprinderii, contribuie la creșterea productivității muncii și la reducerea cheltuielilor materiale.

Construcții social-edilitare

Nușărul apartamentelor noi date în folosință în Lugoj în ultimii 21 de ani — de cînd, practic, a început construcția noilor cartiere — a ajuns la 10.000. În aceeași perioadă, aici au mai fost date în folosință cămine muncitorești pentru nefamilisti cu 1200 locuri, creșe și grădinițe cu 1500 locuri, un liceu, industrial și trei școli generale, o uzină de apă, o casă de cultură, o sală de sport polivalentă, unități comerciale și de prestări servicii însumînd 21000 mp suprafață utilă, baze sportive și de agrement, alte obiective social-culturale și edilitare-gospodărești.

Redacția

Din noua arhitectură a municipiului Miercurea Ciuc

Mișcarea sabatariană în Transilvania

de Moldovan Wilhelm
Pastor

REFORMA ȘI LIBERTATEA RELIGIOASĂ DIN TRANSILVANIA ÎN SEC. XVI-lea

Transilvania, pitorescul ținut Nord-Vestic al României, înconjurat de coama ocrotitoare a Carpaților, a fost numit pe drept cuvânt „țara toleranței religioase”, reputație câștigată prin legislația sa unică din Europa secolului XVI. Toleranța la care ne referim are un sens pozitiv, nu peiorativ, înțelegând recunoașterea dreptului individual al alegerii în materie de credință. Toleranța transilvăneană stă în flagrantă opoziție cu intoleranța medievală, la baza căreia se afla propagarea teologiei unei singure biserici mîntuitoare, conform tezei lui Ciprian: *EXTRA ECCLESIAM NULLA SALUS*¹. Intoleranța, sau chiar prigoana religioasă și-a fondat ideologia obstrucționistă pe eronata interpretare a textului din Luca 14,23: „Silește-i să intre, ca să mi se umple casa”. Pornind dintr-o hermeneutică biblică discutabilă, creștinismul medieval a semănat semințele intoleranței, și a cules roadele rugurilor aprinse, și a victimelor prigonite pentru convingerile lor religioase.

În timpul reformațiunii providența divină a facilitat dezvoltarea unui spirit unic de toleranță, care a generat reforma transilvăneană, și a dat naștere la reformă luterană, calvină, unitariană și sabatariană pe podișul bogat în cereale și în idei creatoare al Transilvaniei.

Reforma din Transilvania

Bineînțeles că reforma a început printre sașii transilvăneni, în Sibiu și Brașov. Pot fi invocate două motive majore: 1. Legătura pe care o reprezenta limba comună a sașilor și a reformatorilor germani. 2. Romano-catolicii neavind în acea perioadă un arhiepiscop transilvănean, au fost conduși din Esztergom (Strigonia), însă după căderea Budei (1541) bisericile romano-catolice din Transilvania au rămas, practic, fără „cîrmaci”. Acest vid a favorizat răspîndirea reformei luterane.

Prereforma umanistului Johannes Honterus (1498—1549) a modificat fundamental atît vechea doctrină, cît și valorile spirituale, apelînd la o nouă viziune creștină, în formă catolică, dar umanistă în conținut, cu o orientare tolerantă accentuată. În final s-a format un front comun, reformator între bise-

ricile din Sibiu și Brașov, sub numele de Landskirche. S-a adoptat chiar o liturgie comună sub denumirea „Reformatio ecclesiarum sassoricum in Transilvania”. Amintirea lui Honterus a fost imortalizată de vestita statuie ridicată de sași în Brașov (1898), pe care sînt gravate următoarele cuvinte:

„Dem licht vom Himmel
brach er neuer Bahnen,
sein Speer und Schild war
das gedruckte Wort.“²

Între timp apare Matias Biro din Deva (1500—1545), supranumit și „Micul Luther”, care răspîndește reforma în centrul și Nordul Transilvaniei, împreună cu Mihail Sztárai, Szegedi Kiss István, Heltai Gáspár și Imre Ozoral.

La răspîndirea reformei a „contribuit” și principiul juritic „cuius regio eius religio”,³ căci nobilimea care a trecut de partea reformei, inevitabil, atrăgea și iobăgimea din satele ei. Reforma luterană din Transilvania a culminat prin hotărîrea Dietei din Turda, 1550, care pe lîngă vechea religie „înregistrată” (recunoscută) acceptă biserica luterană ca „recepta religio” transilvăneană. Meritul acestei recunoașteri, incontestabil, îi revine lui Francisc David, superintendentul luteran, una dintre marile figuri ale reformei din Transilvania.

Reforma transilvăneană avea trei izvoare: Wittenbergul, Strassbourgul (reforma lui Martin Bucern) și Zürichul (reforma lui Heinrich Bullinger). Reforma elvețiană a fost adusă în Transilvania de doi studenți: Iosif Macarius și Grigore Belényesi, iar Gáspár Heltai a tipărit scrierile reformate aduse de aceștia. Același Francisc David s-a instalat și în fruntea mișcării reformatoare helvetică, reușind recunoașterea ei oficială prin hotărîrea Dietei din Turda (1-11.05.1564), care declară ca *recepta religio* și biserica reformată. Dar să vedem aceste hotărîri mai de aproape, căci reprezintă niște noutăți neîntîlnite în legislațiile europene.

Hotărîrile care privesc libertatea religioasă din Transilvania

Sub înfrîurirea reformațiunii, principatul Transilvaniei a devenit în secolul reformațiunii farul luminător al toleranței și libertății religioase. În această atmosferă tolerantă s-a plămădit caracterul tînărului principe Ioan Sigismund, care, ținînd seama de majora sa contribuție la progresul spiritului tolerant, poate fi deplîns că a murit prea devreme (la 31 ani).

Dezvoltarea libertății religioase transilvănene cunoaște patru etape: în prima, înainte de 1550 exista o singură religie recunoscută, cea romano-catolică. În cea de-a doua (1550—1557) pe lîngă *religia antiqua* (catolică) se recunoaște și *religia nova* (luterană), apoi în cea de-a treia etapă (1557—1571) funcționează trei religii recunoscute: catolică, luterană și helvetică (reformată), urmînd ca în ultima etapă (după 1571) să fie recunoscută, prima dată în lume, și biserica „ariană”, cum se spunea atunci poziției

antitrinitariene, sau „biserica unitariană“ ; după numele ce-l poartă acum.

Primul semn important al toleranței a fost recunoașterea oficială a bisericii luterane (1550). Dieta dispune ca „toți să rămână în credința primită de la Dumnezeu, fără a se conturba reciproc“. ⁴ Textul formulat de dietă s-a pierdut, însă a fost reconstituit ulterior după referirile dietelor ulterioare (1551 și 1555). Un factor important care, poate, a generat hotărârea, a fost nevoia de a se păstra libertățile politice ale cetățenilor printr-o armonie interculturală, deoarece regiunea era terenul conflictelor habsburgoturcești — Menirea deselor discuții și controverse religioase profunde care erau la „modă“ în Transilvania secolului XVI era să propage o liberă circulație a ideilor.

Cînd a pătruns în regiune și reforma helvetică, s-a îngăduit în mod deliberat ca teologii să poarte discuții principiale pe tema Cinei Domnului, astfel că ideea libertății religioase și a liberei propagări a convingerilor proprii crescuse în mod simțitor. Mai întîi au crescut în importanță deciziile sinoadelor locale, cultice, pregătind terenul deciziilor majore ale dietei. Cazul lui Stancarus (antitrinitarian) și al canonicului Paul Wiener care a fost influențat de reformă, ambii considerați în epoca lor niște eretici, sînt revelatoare privind condițiile de toleranță existente în acel timp în principat. Faptul că lui Stancarus i se permite să se stabilească în Transilvania, fiind bine cunoscută activitatea sa anterioară pentru care a fost fugărit prin toată Europa, este dovadă că prin anii 1550 acest loc, a devenit patria toleranței religioase, unde — mai mult ca probabil — chiar și un Mihail Servet ar fi scăpat de rug.

Transilvania, a dat naștere în 1550/51 primului compromis religios legal din Europa : Dieta din Turda asigură libertatea exercitării cultului evanghelic-luteran, apoi în 1552 s-a declarat ca slujbele publice să nu fie legate de criteriile de apartenență religioasă. Apare un nou fenomen în legislația transilvăneană : *fides nova* este apărută prin lege de șicanele lui *fides antiqua* (biserica catolică).

Între timp se dezvoltă și reforma helvetică, numită „sacramentală“, curent religios susținut de Petru Petrovich. Însă Dieta din Cluj (1557) deocamdată condamnă acest curent. Mai mult, după sosirea scrisorii lui Melancton, Dieta din Turda (16.01.1558) condamnă curentul helvetic și totodată interzice introducerea oricărui noi culte în principat. Se părea că spiritul toleranței religioase se va limita doar la cuceririle de pînă atunci. Însă nu a fost așa.

În anul 1556 s-a întors din Polonia Izabela și tînărul Ioan Sigismund. După o scurtă perioadă de neînțelegere cu Petrovich pe tema secularizării mănăstirilor catolice, Izabela și tînărul principe aderă la noi măsuri în favoarea toleranței religioase. Dieta din Turda (1-10.06.1557) asigură din nou libertatea religioasă pentru catolici și luterani, recunoscînd noua religie luterană ca *recepta religio*. Promotorul acestei recunoașteri a fost Ferenc David (1510—1579), cea mai proeminentă figură, a reformei transilvănene, și cel mai progresist teoretician al reformei, un disputant înnăscut, și un logician de mare finețe.

Formularea legii este unică în Europa secolului XVI. Articolul șapte al hotărîrii dietei declară :

„Noi și majestatea sa, fiul nostru, la cererea urgentă a domnilor din patria noastră, am îngăduit grațios ca toți să țină religia pe care o vor, cu ceremoniile noi sau vechi ; în materie de credință fiind liberi să creadă cum vor, dar fără vătămarea cuiva, ca urmașii noii credinți să nu ultragieze credința veche.“ ¹⁵

Ideile pe care le conține acest articol sînt unice în Europa secolului XVI. Legea nu vorbește nici de religia catolică, nici de cea luterană, ci de „nova“ și „antiqua religio“, adică despre două ceremonii (teneret eam fidem quam vellet quam novis et antiquis ceremonis). Textul are două laturi specifice :

1. Asistăm la prima redactare în Europa a principiului *fidem quam vellet* (a crede cîm vrea), o formulă care nu mai apare pe continent decît cu cîteva secole în urmă.

2. Dietele din 1550/51 apărau interesele lui *fides nova* față de *religio antiqua*. Aici însă se apără interesele „vechii“ confesiuni față de *nova religio*.

În 1560 Ioan Sigismund a convocat un sinod la Mediaș pentru evitarea scindării dintre luterani și reformați. La sinod luteranii au fost numiți „sibieni“ iar reformații „clușeni“. Sinodul n-a avut rezultat pozitiv. În 1564 Francisc David a fost ales superintendent reformat, și cu ocazia dietei din Turda (4-11.06.1564) a reușit să obțină recunoașterea religiei reformate ca *recepta religio*. Articolul 5 al legii decretează :

„Deoarece s-au ridicat deosebiri în problemele religioase, mai ales în privința modului de a participa la Cina Domnului, pentru evitarea neajunsurilor și pentru restabilirea păcii s-a hotărît : ambele părți să fie libere, să fie posibilă urmarea fie a religiei sibienilor, fie a clușenilor. Dacă un sat sau oraș vrea să predice religia bisericii clujene, silind poporul să o primească, nu e îngăduit s-o facă. Tot astfel nici urmașii bisericii sibiene, ci să cheme predicatori de crezul dorit de ei. Oricine să poată merge a lua Cina Domnului fără opreliște unde vrea, fără ofensă, batjocuri și riposte.“ ⁶

În toată Europa nu exista la ora aceea o astfel de poziție înaltă privind toleranța religioasă. Alegerea crezului și a predicatorului a fost lăsată la latitudinea poporului, să adere la „crezul dorit de ei“. În dosul acestei legi stă principiile și superintendenentul reformat, care abia a reușit să impună recunoașterea oficială a luteranismului reprezentat de el, deja căuta noi adevăruri în lagărul helvetic, pe care apoi l-a condus pînă la recunoaștere oficială. Însă nu s-a oprit nici aici. Ferenc David studiază cărțile lui Servet, Socini și Stancarus, ajungînd la antitrinitarianism, pentru recunoașterea căruia va mai lupta pînă la anul 1571. Îi învinge pe adversarii reformați în dispute succesive la Turda și Alba Iulia, revenind la Cluj ca un veritabil biruitor de oști. Citădinii clujeni îl primesc cu ovații, mulți locuitori aderă la unitarianism, nefăcînd excepție nici principele Ioan Sigismund. Dar noua religie nu era recunoscută nicăieri în Europa. Pentru recunoașterea ei trebuia consolidat pedestalul toleranței. Astfel se ajunge la un alt punct culminant al dezvoltării libertății religioase transilvănene cu ocazia Dietei de la Turda (6-13.01.1568), a cărei lege este considerată ca cea mai mare cucerire a reformăiunii din Transilvania :

„Majestatea Sa, domnul nostru, cum a decretat cu țara sa, cu ocazia dietelor anterioare în problema religiei, și acum le întărește, că așume predicatorii să vestească Evanghelia pretutindeni, fiecare după înțelegerea sa, iar comuna dacă vrea să o primească, e bine, dar dacă nu: nimeni să nu-i silească dacă sufletul lor nu e liniștit; ea (comuna) să poată aparține de predicatorul a cărui învățătură îi place. Pentru aceasta nimeni dintre superintendenți, nici alții să nu poată a-i jigni pe predicatori, pentru religie nimeni să nu fie batjocorit, conform constituțiilor anterioare. Nu este permis nimănui ca să amenințe pe cineva cu închisoarea sau cu privațiunea de la locul lui, pentru învățăturile acestuia; căci credința este darul lui Dumnezeu, vine din auzite, iar auzirea vine prin Cuvîntul lui Dumnezeu.“⁷

Ce mare diferență este între spiritul iluminat și cu adevărat creștin ce se relevă din aceste rînduri, și cel intolerant din Apusul Europei de atunci care aprindea ruguri și umplea închisorile cu creștini sinceri, a căror vină era doar că au descoperit în Scripturi o altă lumină, decît cea urmată de societate. Asemenea legi apar în alte țări doar după câteva secole mai tîrziu.

În anul următor are loc la Oradea (20-24.10.1569) controversa dintre Ferenc David și Petru Meliusz-Juhász. David a fost un disputător pașnic, curtenitor, însă Meliusz mai obișnuia să compenseze lipsa argumentelor cu duritate și aluzii tendențioase. Într-o astfel de situație Ioan Sigismund a întrerupt disputa, făcînd următoarea declarație:

„Nu ați avut de suferit din partea noastră și a celor ce ne aparțin. Iar motivul că i s-a spus lui Meliusz că în țara noastră să nu stăpînească, să nu prigonească preoții pentru religia adevărată, să nu ardă cărțile, să nu silească credința nimănui, — este: că în imperiul nostru — cum avem decrete statale despre aceasta — noi vrem să fie libertate, căci știm că credința este darul lui Dumnezeu, iar conștiința nu poate fi dusă cu forța la nimic. De aceea dacă nu vrea să rămînă între aceste limite, este liber să treacă peste Tisa!“⁸

La încheierea controverselor, principele a mai luat cuvîntul, pronunțîndu-se în favoarea disputei religioase libere:

„În imperiul nostru oriunde au vrut, puteau să poarte discuții libere. Noi le punem la dispoziție predicatorii noștri; ei pot veni liber, fără a li se face vreun rău. Mai mult, am dori să vină oameni savanți și din alte țări... pentru ca adevărul să fie relevat din Cuvîntul curat al lui Dumnezeu.“⁹

În anul 1571 Dieta din Tg. Mureș (6-14.01.1571) recunoaște religia unitariană ca a patra recepta religioasă, declarînd din nou principiile anterior decretate:

„Cuvîntul lui Dumnezeu să fie predicat liber în toate locurile, nimeni să nu fie lezat pentru confesiunea sa, nici predicator, nici auditor.“¹⁰

În spiritul acestor legi de largă toleranță s-au dezvoltat în Transilvania secolului XVI disputele libere între specialiști, teologi, preoți și laici, favorizîndu-se acel climat creativ și tolerant despre care vorbește pușin ironic un contemporan, Ferenc Nagy Szabó în amintirile lui:

„În acele zile — propriu-zis — puteai auzi în toată Transilvania, în toate locurile, multe dispute neroadă: la sat, în oraș, în timpul mesei, dimineața

și seara, noaptea și ziua, de la predicatorii amvonanelor, multă hulă și dojană de la reprezentanții celor două religii, cum e cea calvină și ariană, că-și disputau crezurile.“¹¹

Acesta era climatul creat de spiritul de toleranță transilvănean, care era o consecință directă a reformățiunii. Oamenii își disputau liber crezul, fără amenințarea rugurilor aprinse, fără a se teme de închisoare, sau privațiuni cetățenești. În acel secol nu se găsea nici un astfel de loc în Europa, care să se fi guvernat prin legi tolerante de felul Transilvaniei. Situația pozitivă s-a menținut pînă la prematura moarte a principelui Ioan Sigismund (14.03.1570). Apoi evenimentele au luat o întorsătură bruscă prin venirea la putere a principelui catolic, István Báthory. După rechemarea în țară a iezuiților și în Transilvania s-a dezlănțuit contrareforma, cu toate metodele ei intolerante. Rînd pe rînd cad marile cuceriri spirituale. Cele patru culte recunoscute stăteau la adăpost. Dar s-a dat legea interzicerii inovațiilor religioase care lovea în posibilitatea continuării reformei. Francisc David nu s-a oprit la unitarianism, ci a progresat în cercetarea Scripturii, descoperind botezul biblic făcut la majorat prin scufundare, apoi a trecut la extrema propagării ideii nonadorării lui Isus și a Spiritului Sfînt. A fost deferit justiției chiar de către frații lui de credință, și în baza legii inovațiilor a fost condamnat la închisoare pe viață. A murit la câteva luni după condamnare în închisoarea din Deva (15.11.1579). Dar davidismul a trăit mai departe, transformîndu-se în mișcarea sabatariană a lui András Eössy și Simon Péchy.

Secolul următor, caracterizat de contrareforma cefalică a fost martorul spulberării nobilelor principii de libertate religioasă, iar sabatarienii au căzut victimă prigoanei nemiloase a celor două tabere, ei devenind timp de 230 de ani martirii unui vis al libertății de conștiință transilvănean.

NOTE:

1. Ciprian, Epistola, 21, 73 — „În afara bisericii noastre nu este mîntuire.“
2. C. Dăncoviciu — Șt. Pascu — V. Cheresteliu — T. Moraru: Din istoria Transilvaniei, Ed. Academiei R.P.R., 1960, p. 85.
3. Șt. Pascu — VI. Hanga: Crestomație pentru studiul istoriei statului și dreptului R.P.R., vol. II., p. 421-422.
4. S. Szabó Jozsef: A protestantizmus Magyarországon, Budapest, 1928, p. 25.
5. Culus regio, eius religio = „cui aparține regiunea îi aparține și religia“. Este vorba despre un principiu de drept juridic al erei reformațiunii.
6. Zoltán Gálfi: Protestáns egyháztörténet, Egyetemi kurzus, 1979., II, 9.
7. Szilágyi Sándor: Erdélyi Országgyűlési Emlékek, II, 78.
8. Idem, 78.
9. Z. Gálfi, op. cit., p. 29-30.
10. Negyszáz év, 1569-1968, Elmékkönyv, Kolozsvár, 1968, p. 7. Citat din Szilágyi Sándor, op. cit., p. 343. — Originalul textului se află în arhiva Muzeului Brukenthal din Sibiu.
11. Elek Jakab, Dávid Ferencz emléke, Bp., 1879, 142.
12. Sándor Székely, Unitárius vallás történetei Erd-lyben, 66.
13. Negyszáz év, op. cit., 22.
14. Milkó, Erdélyi tört.netei adatok, I, 29; citat de Kohn Sámuel: A szombatosok, Történelük, dogmatikájuk és irodalmuk. Bp., 1889, 21.

Bogăția și paleta deosebit de variată a coloritului cromatic al toamnei încântă sufletul și ochiul aceluia care caută în natura înconjurătoare acel ceva ce ne însuflă plăcerea de viață și bucuria frumosului ce ne încântă. Coloritul florilor de toamnă este mai pufernic, mai accentuat, făcut parcă să compenseze prin varietatea multicoloră, căldura verii și frumusețea neasemuită a pașiștilor. O, de ne-am lua timp să ne uităm mai mult în jurul nostru. Dacă ne-am lua timp să îngrijim o floare, un colț de grădină, am fi mai dispuși la mlădie-rearea sufletului uman și la nevoile omenirii. Am fi mai dispuși să „căutăm pacea și să alergăm după ea”. Am fi mai dispuși să ne interesăm de nevoile lumii și ale sufletului uman în căutarea lui după frumos, util, plăcut, veșnic.

În cadrul acesta frumos al toamnei, la 8 octombrie a.c. a avut loc la Cluj întâlnirea tuturor pastorilor și angajaților Cultului Creștin al Adventiștilor de Ziua a Șaptea din Republica Socialistă România. O întâlnire a tuturor pastorilor este o ocazie deosebit de plăcută și utilă. Ocazie de a ne întâlni și a ne ruga împreună, de a discuta problemele cele mari ale lumii contemporane și ale Bisericii ai căror slujitori sintem.

Cu această ocazie au fost supuse atenției și analizei tuturor celor prezenți două probleme deosebit de importante și mobilizatoare. Așa cum știm, anul acesta — 1986 — a fost ales a fi anul păcii în lume. În acest context, prima problemă pusă în discuție a fost „Să ridicăm mâini pentru pace și dezarmare”. Referatul pregătit de pastorul Pătrașcu Emilian, a fost prezentat de pastorul Mocanu Ioan, secretarul Conferinței București.

Acest referat a început printr-o descriere plină de realism a clipeilor de groază și coșmar ce au urmat exploziei bombei nucleare de la Hiroșima, așa cum sînt ele cuprinse în cartea lui Setsuki Mikami, supraviețuitoare a bombardamentului atomic din 6 august 1945 de la Hiroșima. Referatul pune în atenție unul din multiplele aspecte ale problemei omenirii și anume, acela al calității vieții. Referatul a fost de fapt un apel puternic la pace și bună învoire între oameni și națiuni. Elixirul vieții, elixirul fericirii stă în promovarea unui spirit de înțelegere, bună învoire și pace pe acest pămînt. Pornind de la poziția pe plan mondial a Bisericii A.Z.S., „chemăm toate națiunile lumii, indiferent de orînduirea lor socială, să transforme armele în fiare de plug și sulățele lor în cosoare”. Noi sintem născuți ca să trăim și sintem făcuți să trăim veșnic. Printre cele spuse pe mîrginea acestei probleme majore a omenirii, reținem:

„Singura garanție în păstrarea acestui dar ceresc — pacea — este ca privirile noastre să fie ațintite

la Isus Hristos, Domnul păcii... să slujim cu toții idealului divin — pacea — și Celui care a spus: „Vă dau pacea Mea!” (Pastor Stanciu Daniel — Conferința București).

„În Vechiul Testament erau două categorii de păcate; păcate făcute în mod neintenționat — fără voie — și păcate intenționate, de voie, cu mîna ridicată, pentru care nu se mai aducea jertfă de ispășire, și cel vinovat trebuia să moară.

Azi o mîna ridicată în sensul de a face un bine, a lua o decizie, o acțiune de apărare, de promovare a unei cauze drepte, constituie un motiv de bucurie căci răul făcut cu premeditare este o monstruozitate.

O mîna ridicată pentru viață, pentru pace, o astfel de mîna va fi o încurajare și pentru alte mîini, va influența în bine. O decizie universală, o decizie irevocabilă în favoarea vieții. Noi trebuie să rugăm pe Bunul Dumnezeu ca El să oprească dezlănțuirea vinturilor. Noi am fost, sintem și vom fi pentru viață și pace (Pastor Moldovan Wilhelm — Conferința Cluj).

„Cunoaștem zicala: 'Nu lăsați pe cei mari să se joace cu focul'. Anul 1986 a fost declarat anul internațional al păcii, noi urmărim un climat de pace în biserică și între oameni. Să eliminăm orice focar de neînțelegere. Personal, eu nu iau parte la tratative, dar cineva se duce acolo. Ce pot face eu? Eu pot și trebuie să mă rog pentru ei, iar în locul unde mă găsesc să contribuim prin eforturi susținute la acțiuni de dezvoltare pașnică. (Dumitrescu Nelu, pastor — secretar al Uniunii).

În încheiere fr. Dumitru Popa care a condus lucrările a subliniat că poziția noastră din totdeauna a fost aceea, de a fi mereu alături de tot ceea ce se înfăptuiește pentru binele prezent și veșnic al omului. Ridicăm mîinile în rugăciune pentru nevoia stringentă a omenirii de azi, pacea și buna învoire între popoare și națiuni.”

S-au înălțat apoi rugăciuni pentru ca Dumnezeu să fie încă binevoitor și să păstreze un climat de liniște și pace pe pămînt.

Partea a doua a întâlnirii a supus discuției referatul: „Valoarea spi-

rituală a întreprinderii solii”, referat prezentat de pastorul Faluvegy Dezideriu, consilier Conferința București.

Lucrarea abordează doar acele valori care se află în directă legătură cu formarea spirituală, cu slujirea și cu mîntuirea celor credincioși. Solia oferă o minunată recapitulare a întregii Biblii. Parcurgînd cele șapte versete se poate înțelege: „Cine este Dumnezeu?” „Ce sintem noi în relație cu El?” „În ce timp și în ce împrejurări ne găsește solia?” „Care sînt implicațiile?”

Din cuprinsul soliei se obțin valori spirituale formulate unic, concentrîndu-se ca valoare în „viața lui Isus trăită în ascultare de poruncile lui Dumnezeu”.

Ca slujitori ai acestei solii minunate să plecăm inima la apelul mișcător al Martorului Credincios și să ne îmbogățim sufletul cu acest tezaur. Luînd cuvîntul în dezbateră acestei probleme s-a spus:

Alexe Constantin (pastor pensionar): „Am urmărit frumusețea întreprinderii soliei, specifică Bisericii Adventiștilor, ce dă satisfacție unui pastor al Evangheliei. Legea, Sabatul, Judecata de cercetare, închinarea, mîntuirea prin neprihănirea Domnului Isus Hristos, Întreita solie, constituie învățătura de bază a Adventiștilor de Ziua a Șaptea.”

Deac Gligor (pastor, președintele Conferinței Sibiu): „Dacă nu clădim pe Isus Hristos și pe meritele Sale, ci pe ale noastre, sau facem totul pentru a fi apreciați, aceasta înseamnă foc străin. Noi putem aplica la alții și nu nouă falsa închinare. Este primejdios a clădi pe mindria personală. Și noi sintem cuprinși în această solie și ea trebuie vestită. Referatul este un adevărat izvor de meditație.”

Băluțoiu Victor (pastor, Conf. București): „Valoarea soliei, asemenea Lui, un adevăr absolut care cucerește inima. Puterea soliei a cîștigat oameni pentru Dumnezeu din orice națiune, limbă și popor. Scopul soliei — valoarea Legii lui Dumnezeu, care este o exprimare a caracterului Său”.

În continuare s-au abordat probleme privind activitatea pastorală în cadrul comunităților noastre. Întîlnirea pastorală de la Cluj se înscrie în ocaziile minunate pe care le avem de a cunoaște mai bine răspunderă ce ne revine ca slujitori ai bisericii, pentru a fi acei slujitori buni și credincioși care au binemeritat invitația intrării în Împărăția Cerului. „Încolo, ce se cere de la ispravnic, este ca fiecare să fie găsit credincios în lucrul încredințat lui” (1 Cor. 4,2).

Redacția

de Dumitru Popa

„Socotește anii, vîrstă de oameni, după vîrstă de oameni, întreabă pe tatăl tău, și te va învăța, pe bătrînii tăi, și îți vor spune“ (Deut. 82,7).

„Bătrînii noștri“. Cît de mult datorăm, după Dumnezeu, bătrînilor noștri, numai din cărțile cerului se va putea cunoaște. Generația noastră este datoare pentru tot ceea ce are, celor ce au trudit cu dragoste și jertfire de sine mai înainte. În comunitățile noastre mai avem încă frați și surori care poartă în trupul lor scurgerea timpului și povara anilor. Experiența și exemplul lor ar trebui să fie prețuite atîta vreme cît îi mai avem printre noi. „Întreabă pe bătrînii tăi“ sună Cuvîntul Scripturii și „îți vor spune“, te vor învăța. Îți vor spune cît de minunat i-a condus Dumnezeu în experiențele vieții și ale credinței. Îți vor spune cît de mult s-au identificat ei cu lucrarea lui Dumnezeu. Îți vor spune cît de puternic a intervenit Cel Atotputernic în viața lor și a bisericii. Ei sînt istoria vie a călăuzirii divine în decursul timpului și mărturia faptului că Domnul Dumnezeu Și-a ținut și Își ține făgăduința Sa. De aceea, cînd „bătrînii noștri“ ne părăsesc, ni se răscolește întreaga ființă. Dispar și devin istoria vieții lor. Parcă ceva se desprinde din ființa și corpul bisericii, iar noi, cei ce mai zăbovim, devenim mai lipsiți și mai singuri. În același timp, acest fapt trebuie să ne determine să fim mai plini de încredere în Dumnezeul Mîntuirii noastre. Cel care a condus viața și activitatea acestor bărbați ai lui Dumnezeu, este Acelaș care dorește să ne poarte și pe noi în carul biruințelor Sale.

— Victor Diaconescu, Dumitru Florea, Nicolae Alexe, Pascu Ioan, Petrescu Ioan, numai cîțiva din bătrînii noștri pastori pensionari care ne-au părăsit în ultimul timp, pagini încărcate de istorie adventă, exemple de dăruire și credincioșie.

Alături de slujitorii lui Dumnezeu, mulți, foarte mulți frați membri ai comunităților noastre au fost stîlpii de nădejde ai bisericii. Din copilărie am avut „un cult“ pentru acești minunați oameni. I-am văzut ca niște uriași truditoresc pentru cauza lui Dumnezeu și a Bisericii Sale. I-am văzut bătuți și suferind în trupul lor pentru convingerile sufletului lor. I-am văzut sacrificînd totul pentru cauza

Evangelheliei. Ei, acești mari anonimi mi-au modelat cursul vieții. De aceea-m-am simțit totdeauna mic înaintea lor, și neînstare să le stau alături. Datorită acestor minunați bărbați, Dumnezeu a binecuvîntat biserica Sa.

Din mulțimea celor ce-au închis ochii în nădejdea revenirii Domnului, doresc să amintesc aici, din rîndul bătrînilor noștri, pe fr. Dobrică Ioan din Com. Plosca, jud. Teleorman. Născut la 6.X.1898. Vine în legătură cu adevărurile Scripturii în 1926 și timp de doi ani de zile, studiază cu sîrguință doctrina Biblică și învățăturile ei. Convingîndu-se de necesitatea trăirii ei, incheie legămîntul ascultării și trăirii în tot adevărul în 1928. A slujit cu sacrificiu și credincioșie lui Dumnezeu, semenului său și bisericii. La începutul activității mele, ca tînăr lucrător, l-am cunoscut și m-a cucerit acest „Natanael“ al plaiurilor teleormane. Am învățat mult din simplitatea sa și din tăria credinței sale și m-am întristat cînd am aflat de încetarea sa din viață la 11.VI. 1986.

În altă parte a țării, la Galați, pe malul Dunării, la 21. oct. 1891 se naște Grigoraș Paraschiv. În 1919 primește botezul în Biserica Adventiștilor de Ziua a Șaptea. Timp de șaizeci și șapte de ani trăiește și lucrează în Biserică. Fire retrasă, introspectivă, vorbea puțin, dar cugeta mult. Și-a îngrijit cei opt copii cu un mare devotament și dă dovadă de hărnicie, credincioșie și spirit de sacrificiu. Casa sa o pune la dispoziție comunității locale și 25 de ani comunitatea Galați a funcționat acolo, ca un dar închinat Domnului.

El și alți bătrîni ai noștri, s-au consumat asemenea unor torțe în perioada începuturilor lucrării lui Dumnezeu, în zăpușeala zilei pentru ca biserica lui Dumnezeu să fie ceea ce este astăzi.

„Socotește anii, vîrstă de oameni după vîrstă de oameni, întreabă pe tatăl tău, și te va învăța, pe bătrînii tăi, și îți vor spune“ (Deut. 32,7).

Cît de pline de semnificație și forță devin pentru noi cuvintele servei Domnului care spun : „Nu avem a ne teme de nimic... decît de a uita cumva felul în care ne-a condus Dumnezeu pînă în clipa de față, și lecția pe care trebuie s-o reținem pentru noi din istoria bisericii“. Din viața și lucrarea „bătrînilor noștri“ ce s-au lăsat călăuziți de Duhul lui Dumnezeu, fiind gata și pentru jug, dar și pentru altar.

Pentru acești minunați bărbați ai lui Dumnezeu, pentru faptul că s-au lăsat folosiți de cer ca niște instrumente pentru zidirea bisericii Sale, „a Împăratului veșnicilor, a Nemuritorului, Nevăzutului și singurului Dumnezeu, să fie cîntea și slava în vecii vecilor ! Amin.“

Desăvîrșirea este ea oare posibilă ?

Desăvîrșit pentru un scop. Într-un timp de prăbușire a moralității, Dumnezeu caută o generație de oameni care să se lase în totul transformați. Căci numai avînd un caracter perfect se poate sta în picioare în fața cercărilor nimicitoare ce vor precede consumarea Planului de Mîntuire și revenirea Domnului Isus Hristos; și numai avînd caractere desăvîrșite vor putea urmașii lui Hristos să reprezinte așa cum se cuvine iubirea lui Dumnezeu și adevărurile Sale, atît aici în această lume a experienței păcatului, cît și în fața lumilor necăzute din macrocosmosul acesta infinit. Descoperind zilnic adevărata slavă a lui Dumnezeu în viața lor, ei pot ajuta pe Dumnezeu ca Acesta să-și cîștige credincioșia și loialitatea Universului și consimțămîntul păcătoșilor de a fi mîntuiți. Dumnezeu dorește ca poporul Său să fie desăvîrșit cu un scop.

Isus Hristos și întreg cerul sînt în așteptare. Și astfel ajungem să revedem rîndurile bine cunoscute din cartea „Parabolele Domnului“ pag. 47, Ed. 1980 : „Domnul Hristos așteaptă cu mult dor să Se manifeste în Biserica Sa. Cînd caracterul Domnului Hristos va fi în mod desăvîrșit reproduș în poporul Său, atunci El va veni să-i ia la Sine ca fiind ai Săi“.

Alături de aceste rînduri să mai adăugăm și alt citat tot din cartea „Parabolele Domnului“, care la pag. 335 spune : „Cerul întreg așteaptă canale prin care undelele cel sfînt să poată fi turnat ca să fie o bucurie și o binecuvîntare pentru inimile omenești“.

Isus Hristos așteaptă oameni, bărbați și femei desăvîrșiți. Cerul întreg așteaptă canale ale binecuvîntării. Aceste așteptări au semnificația lor intimă — Dumnezeu nu așteaptă de la sfinții Săi o desăvîrșire particulară. El nu așteaptă o sfințenie iritabilă, claustrată, pli-

nă de renunțare de sine, dar care se sparge în bucăți, asemenea celui mai fin cristal, atunci cînd este confruntată cu viața cea adevărată. Perfecțiunea pe care o caută Hristos este asemenea celei pe care El o are — voluntară și cu lepădare de sine în slujirea altora. O perfecțiune care iubește pe oameni pentru că... oamenii au nevoie să fie iubiți; care este plină de răbdare pentru că oamenii au nevoie să fie tratați cu răbdare și care grămădește cărbuni aprinși asupra vrăjmașilor, pentru că aceasta este calea prin care vrăjmașii pot fi cîștigați pentru Hristos.

Este esențial să subliniem aspectele pozitive ale perfecțiunii caracterului. Isus Hristos a fost prin vocația Sa divină un cîștigător de suflete. Căci El „a venit să caute și să mîntuiască ce era pierdut“ (Luca 19,10). Astăzi El „trăiește pururea ca să mijlocească“ (Evr. 7,25). Nimeni nu poate reflecta în mod desăvîrșit caracterul lui Hristos dacă nu este un căutător zelos al sufletelor, al aproapelui său.

Ingredientul de bază al perfecțiunii caracterului este iubirea, iar iubirea nu poate exista fără să se manifeste, să se exprime. „Acolo unde nu există o lucrare activă pentru alții, acolo dragostea dispare, iar credința se întuneacă“ (DA 825). Dacă trebuie să creștem în credință și în dragoste astfel încît să se poată realiza în și cu noi o lucrare specială de curățire, atunci nu trebuie să îngăduim ca dragostea și credința noastră — să se întunece.

De aceea nu sîntem surprinși să citim gînduri ca acestea : „lucrarea ce este esențială pentru oricine primește adevărul prezent este aceea de a ținti la desăvîrșirea caracterului și la desăvîrșirea în ceea ce privește cîștigarea sufletelor la Hristos“ (RH 26 iulie, 1887).

Perfecțiunea caracterului și perfecțiunea în cîștigarea de suflete sînt două fețe ale aceleiași monede. Una nu poate exista fără cealaltă.

Întorcîndu-ne la „Parabolele Domnului“ pag. 335 citim : „Este privilegiul oricărui suflet acela de a fi un canal viu prin care Dumnezeu să poată transmite lumii bogățiile harului Său, bogățiile de nepătruns ale Domnului Hristos. Nimic nu dorește Domnul Hristos așa de mult, decît de a avea instrumente care să reprezinte lumii caracterul și Spiritul Său“.

Fiecare creștin ce merită a purta acest nume este deja într-o măsură oarecare un canal al Duhului Sfînt. Căci „dacă toți ar fi dispuși să primească, atunci toți ar fi plini de Duhul Sfînt“ (idem). „Mai înainte de a putea fi plini de Hristos, noi trebuie să fim goliți de eul nostru și aici începe lupta. Lupta împotriva eului este cea mai mare bătălie ce a fost dusă vreodată“ (DC 43). Dar cum cel credincios duce cu succes această luptă prin harul lui Dumnezeu și eforturile lui silitoare, alegînd să gîndească și să vorbească despre Isus, el face mai mult și tot mai mult loc pentru puterea Duhului Sfînt. „Primind Spiritul lui Hristos — spiritul iubirii neegoiste și al lucrării pentru alții — veți crește și veți aduce roade. Roadele Duhului se vor coace atunci în caracterul vostru. Credința voastră va crește, convingerile se vor întări, iar iubirea voastră va fi făcută desăvîrșită. Atunci veți reflecta din ce în ce mai mult chipul Domnului Hristos în tot ceea ce este curat, nobil și plăcut...“

„Cînd caracterul Domnului Hristos va fi în mod desăvîrșit reproduș în poporul Său, atunci El va veni să-i ia la Sine ca fiind ai Săi“ (PD 47).

Isus Hristos așteaptă după o perfectă reproducere a caracterului Său în cei ce formează poporul Său, pentru că El așteaptă canale, instrumente prin care El să Se manifeste în mod desăvîrșit în lume. Isus Hristos dorește o generație desăvîrșită prin care să poată da mărturie, cu o putere de convingere fără precedent, sufletelor ce nu cunosc încă adevărul mîntuirii și a le smulge — pînă nu este prea târziu — din focul nimicirii veșnice. El dorește perfecțiunea pentru un anume scop.

Apocalipsa 18 ne vorbește despre un înger care va lumina pămîntul

cu slava sa. Unii caută implinirea acestui simbol într-o „lucrare rapidă“ pe care Dumnezeu o va aduce în curând la îndeplinire aproape independent de metodele Sale obișnuite. Plini de speranță ei fac referire la un cuvânt despre îngeri și care spune că ei fac o lucrare pe care oamenii ar fi trebuit s-o facă.

Îngerul din Apocalips 18 nu este un tip al unui înger obișnuit, ci el simbolizează pe poporul lui Dumnezeu care face lucrarea pe care acesta o simbolizează. (Îngerii ce vestesc întreita solie, lucrarea lor este împlinită, înfăptuită de mișcarea milerită sau adventistii mileriți și de către Biserica Adventistilor de Ziua a Șaptea, și ea va fi de asemenea împlinită). Nu este o lumină literală, ci o manifestare a caracterului lui Dumnezeu (TM 499). Cel mai glorios lucru al lui Dumnezeu nu este lumina ce înconjoară persoana Sa, ci iubirea minunată cu care El iartă și mîntuiește pe păcătoși. Lucrarea pe care îngerii o vor aduce la îndeplinire nu este lucrarea pe care oamenii ar fi trebuit s-o îndeplinească, ci lucrarea pe care ei trebuie s-o aducă la îndeplinire. Dumnezeu nu încheie lucrarea în mod independent, ci prin biserica Sa, atunci cînd cei care o compun se vor consacra fără rezerve ca instrumente ale harului Său.

„Pămîntul trebuie să fie luminat de slava Lui! Duhul Domnului va binecuvînta atît de abundent instrumentele omenești consacrate, încît bărbați, femei și copii vor deschide buzele aducînd laudă și mulțumire, umplînd pămîntul cu cunoașterea de Dumnezeu și slava Sa neîntrecută“ (7 BC 984).

„Cînd puterea divină este combinată cu efortul omeneșc, lucrarea se va întinde ca focul în mișturi... Îngerii vor o lucrare (și nu lucrarea) pe care oamenii vor fi putut avea binecuvîntarea împlinirii ei.“ (1 SM 118).

„Dumnezeu va face lucrarea, dacă noi îi vom pune la dispoziție instrumentele necesare. Cînd avem înaintea minții urgența și importanța lucrării noastre, mîntuirea lui Dumnezeu va fi revelată atunci într-un mod minunat“ (3 T 107).

„Lucrarea pe care biserica a neglijat s-o facă într-un timp de pace și prosperitate, ea (și nu îngerii) o vor face într-un timp de teribilă criză și în cele mai descu-

rajatoare și grele împrejurări.“ (5 T 463).

„Marea revărsare a Duhului lui Dumnezeu, care va lumina întreg pămîntul cu slava Sa, nu va veni pînă cînd nu vom avea un popor iluminat, un popor care să știe din experiență ce înseamnă să fim împreună lucrători cu Dumnezeu. Cînd ne consacram în totul, cu toată inima noastră în slujba lui Hristos, Dumnezeu va recunoaște acest fapt, prin revărsarea fără măsură a Spiritului Său.“ (CS 253).

„Spiritul Celui Atotputernic Se mișcă peste inimile oamenilor și aceia care răspund influenței Lui, devin martori pentru Dumnezeu și adevărul Său. În multe locuri, bărbați și femei consacrați pot fi văzuți transmițînd și altora lumina care le-a descoperit și le-a făcut clară calea mîntuirii prin Hristos. Și pe măsură ce ei continuă să lase ca lumina lor să strălucească, așa cum au făcut aceia care au fost botezați cu Duhul Sfînt în Ziua Cincizecimii, ei primesc mai multă și tot mai multă putere din puterea Duhului Sfînt. În acest fel pămîntul trebuie să fie luminat de slava lui Dumnezeu“ (AA 54).

Dezvoltarea caracterului pe care o așteaptă Dumnezeu, va satisface dorința Sa, atît de oglîndire în mod desăvîrșit a caracterului Său în poporul Său, cît și de a avea canale cîștigătoare de suflete pentru a prezenta lumii Spiritul și caracterul Său.

Cînd credincioșii Săi vor înfățișa celor din jurul lor frumusețea caracterului Său și aceasta în „sfera“ lor, nenumărați cercetători sinceri ai adevărului vor fi convinși de această glorioasă dovadă a caracterului lui Dumnezeu și vor căuta, prin harul lui Dumnezeu și eforturile lor silitoare, să-l imite. În felul acesta Dumnezeu va ridica un popor care să fie gata pentru a-L întîmpina.

În sfîrșit... gata. Făgăduința este sigură. Atît de multe dovezi duc la aceeași concluzie. Sabatul, Sanctuarul, solia îngerului al treilea, ștergerea păcatelor noastre, epistola către Laodicea, Mineapolis 1888, sigiliul lui Dumnezeu, marea luptă, secerișul, îngerul care luminează pămîntul — toate acestea vestesc speranța că putem avea caractere asemenea caracterului lui Hristos.

„Asemenea lui Isus! Speranța și cîntul nostru. Aceasta poate avea loc. Și va avea loc.

Dumnezeu va avea un popor care în sfera lui este tot așa de curat, de desăvîrșit și de generos, după cum Isus este în sfera Sa. Este o perfecțiune practică. Mamele vor ști cum să-și crească și să-și conducă copiii fără să se mînie. Tații vor ajunge să-și stăpînească și să-și controleze în mod desăvîrșit pasiunile și nerăbdarea. Tinerii vor îndrăzni, în mod amabil și cu bună-tate să „stea pentru adevăr chiar dacă s-ar năru cerurile“ (Ed. 57).

Cînd toate acestea vor avea loc, noi nu ne vom da seama. Căci o astfel de pregustare a lui Isus în sufletele noastre ne va face să dorim și să însetăm mai mult după El. Alții însă își vor da seama, vor recunoaște acest lucru. Ceea ce ei vor vedea în noi îi va face și pe ei să dorească și să înseteze după neprihănirea lui Hristos care să fie văzută în viața lor.

„Aceia care vor trăi pe pămînt atunci cînd va înceta mijlocirea lui Hristos în Sanctuarul de sus, vor trebui să stea în fața unui Dumnezeu sfînt fără mijlocitor. Hainele lor trebuie să fie fără pată, caracterele lor trebuie să fie curățite de păcat prin singele stropirii. Prin harul lui Dumnezeu și prin eforturile lor stăruitoare trebuie să fie biruitori în lupta cu cel rău. În timp ce judecata de cercetare se continuă în cer, în timp ce păcatele credincioșilor pocăiți sînt îndepărtate din Sanctuar, în mijlocul poporului lui Dumnezeu trebuie să se producă o lucrare deosebită de curățire, de îndepărtare a păcatelor...“

„Cînd această lucrare va fi împlinită, urmașii lui Hristos vor fi gata pentru venirea Sa“ (TV 389 ed. 1981).

Încheiem aici studiul început în 1980 (Curierul Adventist nr. 1-2/1980) despre marea problemă a imposibilității: perfecțiunea și desăvîrșirea. Patru bărbați care își iubesc biserica și pe Isus Hristos (H. Douglas, E. Heppenstall, H. L. La Rondelle și C. G. Maxwell) au înfățișat rezultatele studiului și al rugăciunilor lor cu privire la această problemă capitală a vieții noastre spirituale. Dincolo de propriile noastre concepții sau poziții, rămîne să recunoaștem ca un adevăr axiomatic faptul că „imperfecțiunea caracterului este păcat“. Și de asemenea, că adevăratele dificultăți și necazuri pe care le avem în viața noastră spirituală vin asu-

pra noastră datorită inimii noastre nesfințite și a lipsei noastre de voință de a ne supune în totul sub călăuzirea și controlul Duhului lui Dumnezeu.

Apostolul Pavel precizează un adevăr ce nu trebuie minimalizat: „Dumnezeu ne-a ales... să fim sfinți și fără prihană înaintea Lui“ (Ef. 1,4).

Creșterea noastră spirituală — spre sfințire — este dovada prezenței Sale în inimile noastre. El, Hristos, devine astfel în noi nădejdea slavei. Iar adevărata sfințenie

unește pe credincios cu Hristos și unul cu celălalt în legătura unei plăcute armonii și simpatii.

De fapt perfecțiunea sau desăvirșirea biblică înseamnă sau se materializează în faptul că noi dorim pe Hristos, în faptul că îl iubim din toată inima noastră și cu toată ființa noastră, și pe aproapele nostru ca pe noi înșine, și că ne bucurăm de prezența Sa în viața noastră. Aceasta înseamnă că noi trebuie să mergem în viața noastră zilnică cu Dumnezeu în toate căile inimii și pașilor noștri, asemenea lui Enoh. Când Duhul

Sfânt va inunda viața noastră cu iubirea lui Dumnezeu, încât să avem o zilnică și continuă comuniune cu Hristos și când ne va fi imposibil să-l lepădăm prin acțiunile gindurilor, simțămintele inimii și manifestarea vieții noastre, astfel încât viața și ființa noastră să fie gata a fi vărsate ca o jertfă din iubire pentru cei pierduți, atunci în adevăr nu mai rămâne decît ca Cel Atotputernic să spună: „Bine, rob bun și credincios... intră în bucuria stăpînului tău“ (Mat. 25,21).

D. Popa

Pe urmele lui Isus

„Călcați pe urmele mele, intru-
cît și eu calc pe urmele lui Hris-
tos.“ 1 Cor. 11,1

În tinerețe, fiind de curînd venit la credință, am fost atras de ideea unei vizite în Țara Sfîntă. Îmi închipuiam că a vedea locurile unde Mîntuitorul a umblat și a activat ar fi pentru mine nu numai o favoare, dar și un imbold puternic în viața de credință. De aceea mă fascinau descrierile despre locurile unde a trăit Isus Hristos. Îmi stăruia în minte un proiect de a face o călătorie „pe urmele Mîntuitorului“. Proiect, bineînțeles, nerealizat.

Nu am fost singurul ademenit de un astfel de vis al tinereții. Încă mulți cred că a vizita locurile unde a umblat iubitul Mîntuitor ar fi un privilegiu unic în viața lor de credință. A vedea localitățile în care a activat, a privi lacul pe care Domnul a liniștit stihiiile furtunii, a medita pe malurile unde au fost rostite admirabilele Lui parabole, a contempla peisajele asupra cărora adesea I Se odihneau privirile, a umbla pe cărările bătătorite de picioarele Lui ar umple sufletul lor cu fericirea retrairii scenelor înălțătoare din viața terestră a Mîntuitorului, și — speră ei — să realizeze o experiență unică a vieții de credință, prin trezirea unor sentimente inedite la vederea acelor locuri.

Dar serva Domnului spune că „nu este nevoie să mergem la Nazaret, la Capernaum sau în Betania, ca să umblăm pe urmele lui Isus“. (HLL 628). Apostolul Pavel afirmă că el calcă

pe urmele lui Hristos chiar aflîndu-se departe de locurile sfinte, și ne adresează un apel de a-l imita.

Dar cum putem umbla pe urmele Mîntuitorului, fără a face o călătorie în Țara Sfîntă? Serva Domnului continuă ideea prin următoarea asigurare: „Putem găsi urmele Lui lingă patul celui bolnav, în colibebele sărăciei, pe străzile prea încărcate ale marilor orașe, și în tot locul unde inima omului are nevoie de mîngîiere. Făcînd așa cum a făcut Isus cînd era pe pămînt, vom merge pe urmele Lui“ (HLL 628).

„Energia neobosită, care de atîtea ori este un izvor de primejdie pentru tineri, poate fi îndrumată pe căi prin care ar curge riuri de binecuvîntări. Eul ar fi uitat în lucrarea plină de rîvnă de a face bine pentru alții.“ (HLL 629).

Este posibil de a merge pe urmele lui Isus, chiar nefăcînd o călătorie costisitoare în Palestina. Trebuie doar să-I urmăm exemplul în viața de toate zilele. Să vorbim cum a vorbit El, să iubim cum ne-a iubit El, să fim miloși și înțelegători ca El, curați în intenții și în sentimente cum a fost El, iată, practic, posibilitatea de a merge pe urmele lui Isus.

Pastor

Wilhelm Moldovan

„Frica de Domnul lungeste zilele... Prin Mine ti se vor inmultii zilele si ti se vor mari anii vietii tale... Vei intra in mormint ca snopul strins la vremea lui“ Iov 5,26 ; Prov. 9,10 ; 10,27.

Un drum lung, anevoios dar fericit s-a incheiat in cursul nopții de 12 sept. 1986, cind pastorul pensionar Nicolae Alexe s-a stins din viață. S-a nascut in secolul trecut, in anul 1888 iulie 19, in tirgul Ștefănești, jud. Botoșani din părinții Iancu și Savasta.

Rămasesc de timpuriu fără tată, văduva lui mamă s-a retras la Codăești — Vaslui, unde avea rude și putea să-și crească mai ușor cei trei copii : doi băieți și o fiică.

Nicolae, copil sănătos, inteligent și întreprinzător, urmează cursul primar și absolvă cele cinci clase existente atunci, in iunie 1903.

Copil sărac și orfan, pleacă la Iași unde învață și lucrează timplăria, trimițind din ciștișul său mamei văduve. Face serviciul militar voluntar, in orașul Vaslui, in anii 1907—1908, și se cîliberează sergent. Se reîntoarce in locul său natal din Ștefănești, unde deschide un atelier de timplărie și lucrează pînă in anul 1921.

Se căsătorește la 13 oct. 1911 cu Elena D. Sava, cu care a conviețuit 75 ani fără o lună, in pace, armonie, o căsătorie lungă și cu drept cuvint fericită. Între anii 1912 și 1928 li s-au nascut patru băieți și cinci fete dintre care se găsește in viață și prezenți la funerarilor șase copii : doi fii și patru fete. A trăit să-și vadă descendenții celei de a cincea generație — pentru stră-strănepoți.

În 1915—1916 in contact cu soția adventă, primește adevărul și in ianuarie 1916, a fost botezat, im-

preună cu soția sa Elena, într-un grup de 12 persoane, serviciul religios fiind îndeplinit de pastorul P. P. Paulini. Ulterior fratele său, cumnata și bunica lui au primit credința adventă, formîndu-se o mică grupă de credincioși adventiști.

Cind conducerea Cultului a achiziționat clădirea din Focșani, unde ulterior s-a deschis Institutul Biblic și sediul Conferinței Moldova, Nicolae Alexe a fost solicitat să ia parte la reparațiile de timplărie și la încheierea lucrărilor de restaurare și la deschiderea primului an școlar al seminarului teologic adventist din România, a fost reținut ca elev in primul lui an de învățămînt religios. Nicolae Alexe era un vas de lut reușit in mîna Creatorului și in care Cerul și-a turnat din plin comorile puterii și ale harului divin. Este angajat misionar, in primăvara anului 1923, cu reședința in orașul Botoșani, unde funcționa o grupă de credincioși și o casă de Rugăciune in construcție.

In 1926 a fost hirotonit pastor al Cultului. In 1928 a fost mutat ca pastor in orașul Roman, cu districtele din județele Roman, Neamț și Bacău, iar in 1930 cu locuința la Bacău. In 1933 președintele Conferinței Moldova Constantin Florescu se retrage din motive de boală. Nicolae Alexe este numit președinte lociitor și se mută la Focșani. Este ales președinte de Conferință la două sesiuni, din 1934—1939 cind, între timp sediul Conferinței Moldova de Sud se mută la Galați. In 1940 este mutat ca pastor la Ploiești și in 1946 la București. In 1957 este pensionat, dar rămîne pastor in continuare pînă in 1963. Ultimii doisprezece ani ai vieții i-a petrecut in Comunitatea Cimpina bucurîndu-se de atenția și dragostea fraților lui și a familiei sale.

A lucrat ca pastor și președinte de Conferință din nordul Bucovinei și pînă in sudul Moldovei ; in mai multe districte din județul Prahova și in comunitățile : Labirint, Rond, Militari, Belu, Ștefan Vodă și Grand din București. Un timp a fost și membru in comitetul Conferinței București.

Ca președinte de Conferință a luat parte, împreună cu alți frați conducători, ca delegat la două comitete de Diviziune, ținute la Zagreb — Jugoslavia și Paris — Franța.

Fratele predicator Nicolae Alexe a „luptat“ timp de 70 ani „lupta cea bună a credinței“. A început drumul credinței sale in perioada cind biserica A.Z.S. era in prima ei generație de adventiști in Moldova și Muntenia, iar membri și comunități puține, credința puțin cunoscută și mult persecutată. In fața Bisericii stăteau greutăți insurmontabile. A pășit in activitatea evanghelistică puțin timp după încheierea primului război mondial și in pragul organizării Uniunii Române, in 1924. A trăit să vadă și să-și aducă contribuția sa modestă la înaintarea și dezvoltarea impetuoașă a lucrării din țara noastră și a primit cu supremă bucurie veștile misionare din diferitele regiuni ale lumii.

Pastorul Nicolae Alexe și-a sfîrșit drumul cel lung al vieții, presărat cu multe greutăți, dar plăcut și fericit in colaborare cu forțele invincibile ale Cerului. S-a stins o lumină mică, modestă, un om consacrat in slujba Evangheliei. Și celelalte fapte și realizări, slăbiciuni inerente, strădani epuizante, biruințe personale ; toate acestea sint inregistrate exact in cărțile din ceruri, a căror pagini s-au încheiat. Generația prezentă poate sublinia părțile luminoase din viața acestui slujitor al Evangheliei. S-a stins cu nădejdea exprimată de apostolul Pavel : „M-am luptat lupta cea bună, mi-am isprăvit alergarea, am păzit credința. De acum mă așteaptă cununa neprihăririi, pe care mi-o va da, in ziua aceea. Domnul Judecătorul cel drept. Și nu numai mie ci și tuturor celor ce vor fi iubit venirea Lui“ (2 Tim. 4,7-8).

Înmormintarea a avut loc in ziua de 14.IX.1986 la Cimpina. Familia, numeroși frați și surori și un grup de pastori au condus la locul odihnei sale pe acest venerabil slujitor al lui Dumnezeu. Pastorii Toma George, Delicote Nicolae și Popa Dumitru au prezentat Cuvintul mîngietor al Scripturii pentru inimile îndurerate.

Comitetul Uniunii

Editura Curierul Adventist

Revista Curierul Adventist este organul oficial al Cultului Creștin Adventist de Ziua a Șaptea din Republica Socialistă România

Apare la două luni, sub conducerea unui comitet de redacție format din : Dumitru Popa redactor-șef, Ștefan Bratosin secretar de redacție. Membri : Nelu Dumitrescu, Nicolae Popescu, Adrian Bocăneanu, Apostol Chelbegan și Iosif Gyeresi

Redacția și Administrația :

București, str. Labirint nr. 116 — sect. 3
tel. 20.76.65

Dumnezeu este dragoste. Dragostea lui Dumnezeu față de noi s-a arătat prin faptul că Dumnezeu a trimis în lume pe singurul Său Fiu ca noi să trăim prin El. Și dragostea stă nu în faptul că noi am iubit pe Dumnezeu, ci în faptul că El ne-a iubit pe noi și a trimis pe Fiul Său ca jertfă de ispășire pentru păcatele noastre. Prea iubitor, dacă astfel ne-a iubit Dumnezeu pe noi, trebuie să ne iubim și noi unii pe alții" (1 Ioan, 4,7-11).

Solia ingerului al treilea nu este nicidecum Cuvîntul lui Dumnezeu în izolare. Nu trăim adevărul prin cuvinte reci. Noi nu proclamăm adevărul printr-o declarație formală. Deoarece iubirea a fost vărsată în inimile noastre prin Duhul Sfînt, Isus Hristos este prezent de îndată în viața noastră.

„Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unii pe alții cum v-am iubit Eu, așa să vă iubiți și voi unii pe alții. Prin aceasta, vor cunoaște toți că sinteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii pentru alții" (Ioan 13,34-35).

„Maturitatea creștină presupune deci o creștere în capacitatea de a iubi. Aceasta este lucrul cel mai greu de realizat. Dacă experiența creștină are o valoare, ea este în același timp și greu de negat... Nu poate exista o viață creștină dacă nu există un înțeles real în procesul... exprimării iubirii" (Daniel C. Williams, „God's Grace and Man's Hope", 195-196).

Numai iubirea face posibil un răspuns complet și o integrare personală. Iubirea este punctul fără întoarcere. Dumnezeu nu ne ține cursuri teologice despre Biblie. El ni Se dăruie. Dumnezeu S-a implicat pe Sine în întregul neam omenesc păcătos, prin dăruirea unicului Său Fiu. Acesta a fost răspunsul total al lui Dumnezeu față de noi toți. Dumnezeu nu stă departe și nu-și realizează planurile numai pe calea legilor.

„Nu se vind oare două vrăbii la un ban? Totuși, nici una din ele nu cade pe pământ fără voia Tatălui nostru. Cît despre voi, pină și perii din cap, toți vă sint numărați. Deci să nu vă temeți; voi sinteți mai de preț decît multe vrăbii" (Mat. 10,29-31).

Lucrul cel mai minunat din întreaga lume este venirea iubirii lui Dumnezeu în inima omului. Nu ne putem porunci să iubim. Nu putem decît să răspundem unei iu-

biri ce ne este dăruită. Îl iubim pe Dumnezeu deoarece El ne-a iubit mai întîi pe noi. Toți oamenii, chiar și cei ce se află în mijlocul păcatului și deznădejdiei, sint înconjurați de iubirea lui Dumnezeu. Grija lui permanentă față de copiii Săi este suficientă pentru a face față nevoii noastre de prețuire și înțelegere. Dumnezeu confirmă integritatea noastră ca fii și fiice ale Sale. Nu încetează niciodată a ne iubi. Putem deci să ne deschidem întreaga viață lui Dumnezeu, cu toate problemele morale, emoționale și spirituale și făcînd aceasta să fim totalmente în siguranță. Putem privi în față adevărul despre noi, fără frică sau îngrijorare; iar în procesul de a fi iubit are loc... vindecarea.

Imperativul divin de a iubi este împlinit prin iubirea cu care sintem înconjurați. Nu mai sintem preocupați de noi înșine sub presiunea legilor și regulilor. Realitatea faptului de a aparține lui Dumnezeu, de a fi una cu El, face ca ascultarea să fie o incintare și sacrificiul o plăcere.

„Căci Domnul este Duhul; și unde este Duhul Domnului, acolo este slobozenia" (2 Cor. 3,17).

„În dragoste nu este frică; ci dragostea desăvîrșită izgonește frica" (1 Ioan 4,18).

Acolo unde dragostea domnește nu poate fi sclavie, nu poate fi exploatare. Iubirea înseamnă dependență. În același timp dă libertate. Integritatea este sigură acolo unde domnește iubirea creștină. Simțul valorii prosperității personale crește și nu este niciodată suprimat. Ne realizăm și nu sintem nicidecum frustrați în cele ale vieții.

„Dragostea este îndelung răbdătoare; este plină de bunătate; dragostea nu pizmuiește; dragostea nu se laudă, nu se umflă de mîndrie, nu se poartă necuviincios, nu caută folosul său, nu se minie, nu se gîndește la rău, nu se bucură de nelegiuire, ci se bucură de adevăr, acoperă totul, crede totul, nădăduiește totul, suferă totul" (1 Cor. 13,4-7).

Știm că orice schimbare interioară reală este mai presus de puterile noastre de realizare. Dar pentru că Dumnezeu ne iubește, putem să ne acceptăm pe noi înșine. În prezența unei astfel de iubiri veșnice, putem face față problemelor noastre interioare cu toată încrederea. În același timp, trăim experiența modului în care Dumnezeu are grijă de noi și ne iubește.

„Dumnezeu Își arată dragostea față de noi prin faptul că pe cînd eram noi încă păcătoși, Hristos a murit pentru noi" (Rom. 5,8).

Viața creștină este o viață complet deschisă în fața lui Isus, fără prefăcătorie sau ipocrizie. Nimeni nu poate fi cu adevărat sigur dacă nu îngăduie lui Isus să curețe și să răscumpere cele mai ascunse părți ale sufletului său. Avem nevoie ca dragostea lui Dumnezeu să treacă dincolo de egoismul și de urîtenia miniei și a împotrîvirii. Cum este oare posibil să învățăm să iubim așa cum a iubit Isus, cu toate imperfecțiunile și păcătoșenia noastră? Deoarece iubirea este un răspuns la o viață și o iubire atît de minunate și atît de irezistibile în Isus Hristos.

O asemenea iubire ne îndatorează față de toți oamenii. Strigătul neamului omenesc este acela de a fi în adevăr iubit. Lipsa, foamea cea mare a omului este după această iubire răscumpărătoare. Păcătosul nu este răscumpărat de fantezii trecătoare. Sub puterea răscumpărătoare a iubirii, oamenii se trezesc la o nouă viață de libertate, bucurie și nădejde. Iubirea veșnică trebuie să fie inspirația noastră, puterea noastră și lucrul de care avem cea mai mare nevoie. Atunci, triumful iubirii va fi irezistibil.

„Cine crede în Mine, din inima lui vor curge riuri de apă vie, cum zice Scriptura" (Ioan 7,38). Oriunde curge un riu curat, limpede, există viață. A fi plini de Duhul Sfînt înseamnă a ne afla sub puterea vieții divine. Ea se manifestă într-o slujire vitală a celor din jur. Sintem slujitori pricepuți nu ai slovei care omoară, ci ai Duhului care dă viață (vezi 2 Cor. 3,6). Creștinul condus de Duhul Sfînt se află deasupra a tot ceea ce înseamnă moarte pentru viață, minte, familie și biserică. Mărturia sa curge ca un riu, împrăștiînd vitalitatea spirituală, vindicînd mintea bolnavă, făcînd să renască dragostea ce pălea.

Ce alt simbol este mai potrivit pentru o viață plină de Duhul Sfînt decît acela al unui riu! Așa cum un riu se naște în locurile înalte ale lumii, și riuul vieții prin Duhul Sfînt ia naștere pe virfurile iubirii și harului răscumpărător ale lui Dumnezeu. A fi plin de Duhul Sfînt — aceasta face ca viața să cînte și să răspîndească în jur frumusețea lui Isus Hristos.

Redacția

